

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982) TUTANAK DERGİSİ

7'nci Toplantı

12 Haziran 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Evcil Hayvancılık İş Adamları Derneği Başkanı Selim Kinsun'un, evcil hayvan mağazalarındaki standartlar, karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerileri hakkında sunumu

2.- Petfood Endüstrisi Platformu Temsilcisi Kübra Atalay'ın, "petfood" da KDV oranı ve hayvan sahiplenmede "petfood" maliyetinin etkisi hakkında sunumu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE
KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)

7'nci Toplantı

12 Haziran 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.00'da açıldı.

Evcil Hayvancılık İş Adamları Derneği Başkanı Selim Kınsun tarafından, evcil hayvan mağazalarındaki standartlar, karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerileri,

Petfood Endüstrisi Platformu Temsilcisi Kübra Atalay tarafından, “petfood”da KDV oranı ve hayvan sahiplenmede “petfood” maliyetinin etkisi,

Hakkında bir sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 12.55'te toplantıya son verildi.

12 Haziran 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN: Mustafa YEL (Tekirdağ)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP: Zeynep YILDIZ (Ankara)

BAŞKAN – Hoş geldiniz arkadaşlar.

Bugün, Evcil Hayvancılık İş Adamları Derneği olarak Komisyonumuz sizleri dinleyecek.

Sayın Selim Kınsun, Sayın Mustafa Can ve Sayın Selçuk Güven buradalar.

Sizi dinliyoruz, buyurun.

II.- SUNUMLAR

1.- Evcil Hayvancılık İş Adamları Derneği Başkanı Selim Kınsun'un, evcil hayvan mağazalarındaki standartlar, karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerileri hakkında sunumu

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Öncelikli olarak, bizi burada dinlediğiniz için çok teşekkür ederiz.

Mevcut 5199 sayılı Kanun'un değiştirilmesi konusu yıllardır gündemde, yıllardır da biz bu konuyla alakalı çalışmalar yürütüyoruz. Biz konunun tabii ki bir tarafıyız ama aynı zamanda konuya çok önem veren ve hayvanların refahı açısından çok doğru adımların atılmasını isteyen bir grubu temsil ediyoruz. Bugüne kadar bizim sektörümüzle alakalı hep bazı yanlış bilgilendirmeler söz konusu oldu, bunları biz çok yaşadık. İşte, bütün dünyada farklı uygulamalar yapıldığı söylenildi, barınaklarla alakalı doğru olmayan bazı bilgiler yansıtıldı. Bunlarla alakalı da özel bir çalışma hazırlattık biz. Bu çalışmanın içerisinde, Türkiye'deki barınakların durumunu içeren bilgiler var, bizim sektörümüzün özellikle son dönemde yapılan kanun değişiklikleriyle beraber gelmiş olduğu standartları ortaya koymaya çalıştık, bunları göstermeye çalıştık, aynı zamanda, bütün dünyada yapılmakta olan uygulamaların ne yönde olduğuna dair tarafsız araştırma kurumlarınca yapılmış detaylı bir araştırmayı bu kitapçığımızda sizlerin bilgisine sunmak istedik.

Öncelikli olarak dünyadan biraz bahsetmek istiyoruz. Bütün gelişmiş ülkelerde yani Amerika, Japonya, Brezilya, İngiltere, Fransa, İtalya gibi dünyanın gelişmiş ülkelerinin çoğunda bizim sektörümüz özellikle mağazalar tarafından yürütülmeye devam etmekte. Birkaç tane şehir devletçisi veya özel bazı durumları olan ülkeler haricinde dünyanın neredeyse tamamında evcil hayvancılık mağazalar üstünden yürütülüyor çünkü bu sayede kontrol mekanizması çok daha iyi işleyebiliyor. Yani, burada en önemli olan konu, kimin evcil hayvan sahiplendiği, hangi mantıkla sahiplenebildiği ve bunun takip edilebilir olması, en önemli konu bizce bu ki 2004 yılından beri de esasında bir mikroçip uygulaması var. Maalesef bazı aksaklıkları söz konusu ama mesela bizim mağazalarımızda tüm sahiplendirmelerde mutlaka kayıt tutulur, kayıt tutulmaması söz konusu olamaz yani çok ciddi cezaları vardır bu şeylerin ve bütün yavrularımızın hepsine de mikroçip uygulaması yapılmıştır, o mikroçip ile sahibi eşleşir. Ama bunun data tarafı yani belli bir sistemde bunun takip edilmesi maalesef tam olarak gerçekleştirilemedi birtakım aksaklıklar yüzünden. Dolayısıyla, bizim tarafımızdan yapılan sahiplendirmelerde takip son derece düzgün bir şekilde devam edebiliyor.

Diğer bir konu, barınaklarla alakalı söylenen şeyler. Yine, bu kitapçığımızın içerisinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından alınmış olan bir rapor var, 2018 yılı tamamında barınaklarda olan cins hayvanların oranı. Kedide yok gibi açıkçası, çok çok düşük oranlarda yani yüzde 1'in altında bir oran varken köpekte ise yüzde 11 civarında bir oran var ki bu yüzde 11'in de esasında yüzde 6-7'sini sahiplendirilmesi yasak hayvanlar teşkil ediyor, bunlar da işte pitbull cinsi sert mizaçlı, saldırgan hayvanlar. Yani onlar zaten evcil hayvan mağazalarından çıkan yavrular değil, onlar merdiven altı, illegal yollarla sahiplenilmiş hayvanlar esasında. Dolayısıyla, evcil hayvan mağazalarının barınaklara etkisi bizim ortalama tahminimizle yüzde 3-4'ün altında ama biz öyle bir şey istiyoruz ki bunun da ötesine geçelim. Tamam yani burada yüzde 3 de olsa, yüzde 4 de olsa, yüzde 1 de olsa bizim de eğer ki bu işte bir dahlimiz varsa bunun da daha iyiye gitmesi için biz de taşın altına elimizi sokmak istiyoruz ve şöyle bir şey istiyoruz bu yeni yasayla beraber, belki ek maddelerle bu ayarlanabilir: Tüm evcil hayvan mağazalarında en az 1 kabinin barınaklardan gelen, kayıt altına alınmış, mikroçiplenmiş yavrulara ayrılmasını talep ediyoruz. Bu sayede... Barınak ortamları her ne kadar düzgün yapılmaya çalışılırsa çalışılın daha zor ortamlar ama bu yavrular tek tek mağazalarımıza gelirse, burada çok daha güzel şekilde yıkanıp temizlenip daha böyle hoş bir görüntüye sahip hâle getirilirse barınakların yükünü azaltma noktasında da evcil hayvan mağazaları çok önemli bir rol oynayacaktır diye düşünüyoruz ve bunu biz talep ediyoruz. Mesela Amerika'da "shelter"lardan sahiplendiren birçok böyle mağaza var, Amerika'da bu çok kullanılıyor yani normal, cins hayvanlar da satılmakla beraber bir de "shelter"a ayrılmış mağazalar var yani oradaki barınaklardaki yavruları sahiplendiren mağazalar var. Bunun açıkçası bizim için de faydası var çünkü biz de bu sayede hani o yavruyu sahiplendirmekten herhangi bir gelir elde etmeyeceğiz hatta belki masraf yapacağız ama sonuçta sahiplenilen her yavrunun da bize getirişi olacak malzeme tarafıyla, daha sonraki maması, diğer aksesuarları tarafıyla, dolayısıyla her iki taraf için de yani hem barınaklardaki küçük dostlarımız açısından hem barınaklardaki o yükün hafifletilmesi dolayısıyla devletimiz tarafında hem bizim tarafımızda hem de hayvan sevgisi kültürünün gelişmesi noktasında milletimiz tarafında herkese faydalı bir şeye sebep olacaktır. O yüzden biz bunu gerçekten çok istiyoruz. Şu anda mesela bunu yapamıyoruz yani bizim sokaktan veya bir barınaktan yavru alıp mağazamızda sahiplendirmemiz yasak çünkü şu anda bizim mağazalarımızda olan yavruların hepsi mutlaka faturalı, özel müstahsil makbuzuyla faturalandırılmış yavrular olmak zorunda. Dolayısıyla, bizi denetleyen -eskiden Orman ve Tarım Bakanlığı ayrı ayrıydı, şimdi Orman Bakanlığı artık tek oldu- Orman Bakanlığı yetkilileri ve hem il hem de ilçe belediye yetkilileri bizi denetlediklerinde bizde bulunan yani mağazalarımızda bulunan yavruların faturası, karnesi, mikroçipi, aşısı yoksa eğer biz zaten çok ciddi yaptırımlarla karşı karşıya kalıyoruz. Dolayısıyla, sokaktan alalım veya işte barınaktan alalım, sahiplendirelim noktasında şu anda aktif rol oynayamıyoruz, bunun da önünün açılmasını biz istiyoruz. Dediğim gibi, herkese her yönüyle faydalı olacak olan bir uygulama olacaktır bu.

Onun haricinde, şu andaki standartlarımızdan birazcık bahsetmek istiyorum. Dediğim gibi, Japonya gibi, Amerika gibi, Fransa, İngiltere gibi ülkelerdeki evcil hayvan mağazalarının standartlarıyla karşılaştığımız zaman Türkiye'deki standartlar inanılmaz iyi düzeyde. Mesela, benim mağazalarımın bir tanesi İstanbul'un çok popüler bir noktasında, çok ciddi yabancı ziyaretçi de alan bir nokta ve orada insanlarla çok görüşüyoruz, ben de bundan çok keyif alıyorum açıkçası yani değişik ülkelerden bizim mağazamızı ziyaret eden insanların görüşlerini almak çok hoşuma gidiyor. Mesela, Avustralya'dan gelen ziyaretçilerimiz olduğunda "Sizdeki şartlar bizim ülkenin çok ötesinde." ifadesini duyuyoruz. Kanada'da keza öyle, Amerika'dan dahi "Sizin buradaki şartlar bizim ülkemizdeki şartlardan çok önde, hiç bunu beklemiyorduk." ifadelerini çok duydum. Zaten yine bu kitabımızda onu da sunmak istedik size. Bizdeki şartlarda bir köpek yavrusu için minimum 1 metrekare, temizlenebilir, ağırlıklı olarak

-temizlenebilir olduğu için- camdan ve üstü açık yani 2 metre yükseklikte olması gereken bir kabin ölçüsü bizde söz konusu. Kediler için daha da yani 1,5 metrekare tabanı olacak ve 2 metre yükseklikte üstünün açık olması gerekiyor yani bu bir oda açıkçası, bir kabin değil, tamamen bir oda ki bu dünyada yok, bir tek Almanya’da buna benzer bir durum var. Onun haricinde mesela Amerika’daki mağazalardan resimli güncel örnekler kitabımızda size sunduk, göstermek istedik. Japonya’da daha da enteresan, daha da küçük kabinler söz konusu ki bu söylediklerimiz gelişmiş olduğunu düşündüğümüz ülkeler. Hani daha böyle işte Macaristan, Letonya falan gibi ülkelere gittiğimiz zaman direkt pazarda, çok iptidai şartlarda, sepetlerin içerisinde, küçücük kuş kafeslerinin içerisinde hayvanlar sahiplendiriliyor. Bizde böyle bir durum söz konusu değil ama şöyle tepkiler alıyoruz: “İşte, x noktadaki bir ‘pet shop’ta hayvan küçücük kafeste.” Evet, yani her meslekte yanlış yapan insan maalesef mevcut. Bizim mesleğimizde de, bizim meslektaşlarımız içerisinde de yanlış yapanlar söz konusu olabiliyor ama özellikle 2004’ten itibaren -İstanbul’da özellikle söyleyebilirim bunu- çok ciddi denetimler var ve artık o hani en kötü yerler bile kendini geliştirmek zorunda kaldı. Bunda şeyin de çok etkisi var tabii ki hani göz önünde olan noktalar kendini geliştirdikçe halkımızın bilinçlenmesi de arttı ve kötü koşullara artık itiraz çok daha fazla geliyor.

Bir diğer konu, onun da özellikle altını çizmek istiyoruz, mağazalarda sahiplendirme olmazsa ne olur tarafı. Bu yaşanmış bir hikâye açıkçası, Avusturya’da yaşanmış bir hikâye. Avusturya’da 2008 yılının Ocak ayında evcil hayvan mağazalarında hayvan sahiplendirmesi yasaklanıyor, kedi köpek üstünden konuşuyorum. Bu yasaklamanın ardından sokağa dökülüyor yani insanlar, satıcılar sokakta, arabalarda, o zaman internet çok gelişmiş değil. Özellikle Macaristan ve Çek Cumhuriyeti üstünden de geliyor tabii ki, sokaklarda sahiplendirmeler başlıyor ve takip tamamen ortadan kalkıyor yani mikroçip uygulaması, takip, sahiplendirme belgesi, bunların hepsi ortadan kalkıyor çünkü gayriresmî satışlar var. Durumun farkına on bir ay içerisinde varıyor Avusturya Hükûmeti ve on bir ay sonra sokakta yapılan bu sahiplendirmenin önüne geçmek için evcil hayvan mağazalarının tekrar önünü açıyor ve sokağın üstüne gidiyor. Şu anda da bizde de açıkçası böyle bir durum var. Özellikle internet ortamında çok ciddi bir gayriresmî sahiplendirme var. Mağazalarda olmazsa... Yani, orada da şöyle bir durum söz konusu oluyor: Halkımız bir iki kere yanlış yaşayınca evet, internet ortamından kim olduğu belli olmayan, adresi belli olmayan noktalardan yapılan sahiplendirmelerin daha sonra büyük sorunlar yaşattığını gördükleri için mağaza ve çiftlikleri tercih ediyorlar. Şimdi, mağazalarda eğer bulamazlarsa yapılabilecek tek şey internet ortamından olacak çünkü şöyle bir düşünce de var açıkçası hani altı biraz dolu olmayan bir düşünce: “Çiftliklerden sahiplenilsin.” gibi bir düşünce ama mesela İstanbul’da benim kendi arazim de var Kumburgaz’da, İstanbul’un merkezine 60 kilometre ama orada bile açmak mümkün değil mevcut şartlarla yani izin alamıyorsunuz. Sonuç itibarıyla sesi var, hele ki İstanbul gibi metropollerde, çok ciddi popülasyonun olduğu noktalarda yakın çevreye çiftlik açabilmek mümkün değil, çok şehir dışına çıkmamız gerekiyor ve Beşiktaş’ta oturan birisi kedi sahiplenmek istediğinde -ki kedinin çiftliği de olmaz, o da ayrı bir dipnot- en yakın Silivri’ye veya öteki tarafta neredeyse İzmit’e gitmek durumunda kalacaktır ki bu da çok mantıklı bir şey olmayacaktır. Onun yerine, internet üstünden bakıp internette gayriresmî yollarla satış yapan noktalara yöneleceklerdir ki yöneliyorlar, bugün de bu durum söz konusu ve bunun takibi imkânsız. Burada ne ortaya çıkıyor? Çok ciddi dolandırıcılıklar ortaya çıkıyor yani Emniyette görevli dolandırılmış insanlar bile biz biliyoruz yani derneğimize yapılan şikayetlerden bunlara vâkıfız. Sağlık noktası yani yavruların sağlığının takibi tabii ki mümkün olmayacak çünkü göz önünde olmayan, nerede olduğu belli olmayan yerlerde barındırılıyor olacak bu yavrular. Halkımız ciddi anlamda mağdur olacak, sağlıksız hayvan sahiplenme durumu söz konusu olabilir. Sözleşme söz konusu olmayacak, o yavruların takibi, kimin sahiplendiği, kaç adet olduğu bunlar tamamen bilinmez bir hâle gelecek. Diğer tarafı da tamamen vergi kaybı ve istihdam kaybı. Kayıt dışı bir ekonomi

oluşturmuş olacağız kendi elimizle yani siz bunu kayıt dışı yapın demiş olacağız. Hâlbuki mağazalarda -dediğim gibi- bunların hiçbiri yok ve işin diğer tarafında da, istihdam tarafında da çok ciddi faydası var. Şöyle bir düşünce de var: İşte, hani, kedi köpek satılmazsa ne olacak ki yani mağazalar kapanır mı? Bu durum şöyle bir şey: Araba satışı yasaklayalım lastikçiler devam etsin gibi bir şey oluyor. Evet, biz şu anda gelirimizin, ticaretimizin çok önemli bir kısmını malzmeden sağlıyoruz, bu bir gerçek ama o malzemeyi tüketen yavrular var, onlar olmazsa o malzemeler yok. Dolayısıyla, dediğim gibi yani araba olmadan lastik satmaya çalışır bir hâle geleceğiz. Bu da bizim tahminimiz beş yıl içerisinde yaklaşık 30 bine yakın... Bu sadece mağazalardan değil, işin veteriner hekim boyutu da var tabii ki.

Diğer başka bir önemli konu da, son dönemde çok ciddi bir mama üretim gelişmesi sağladık ülkemizde, çok önemli fabrikalar kuruldu ve çok güzel ihracat başladı. Özellikle sadece tek bir fabrika 27 ülkeye şu anda mama ihracatı gerçekleştiriyor yani bizim tanıdığımız, dostumuz olan bir fabrikadan edindiğimiz bilgi, diğer fabrikalarda da durum aynı şekilde, şu anda ciddi anlamda 5 tane fabrika var. Bir de daha ufak boyutta olanlar var. Hani onları saymasak bile çok ciddi tonajda üretim yapan 5 fabrika oluştu. Ama şu bir gerçek ki: Tabii, bu fabrikanın ayakta kalması ancak iç piyasaya ciddi bir sunum sağlayabildikten sonra ayakta kalabiliyor ve biz daha sonra ihracata yönelebiliyor. Bugün, bu tür bir yasa çıkması demek bu fabrikaların zaman içerisinde iç piyasadaki talebin azalması neticesinde, iç piyasadan kendini desteklemeyen fabrikalar ihracat tarafında da devam edemeyecek hâle gelecek. Diğer ek aksesuarlar, tasmadır... Mesela çok önemli tasma markamız var, dünya çapında bizim gurur duyduğumuz bir üretici meslektaşımız var, şu an dünyanın belki 30-40 ülkesine, Amerika'ya ihracat yapmakta, gururlanıyoruz. Yani bu gelişimin önüne geçmiş olacağız ve sektörümüzün bir de şöyle güzel bir tarafı var, ihracatta desteklenebildiğimiz için ve geriden geldiğimiz için senelik yüzde 25 gibi bir büyümesi söz konusu olan bir sektör. Çok iyi yerlere gelecek, çok güzel istihdam sağlayan, istihdam ağırlıklı da bir sektör diğer taraftan da istihdama çok dayalı bir sektör. Bu sektörün önünü şu anda kesmenin hem ekonomik açıdan hem de devletimiz açısından da çok doğru olmayacağını düşünüyoruz.

Değirmek istediğimiz ana başlıklar bunlar.

BAŞKAN – Ben bu arada söze gireyim. “Satılan hayvanlar kayıt altına alınıyor.” dediniz.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kesinlikle.

BAŞKAN – Bu nasıl bir kayıttır peki?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Tarım Bakanlığı tarafından 2004'te çıkartılan bir sözleşme örneği var, bu üç nüsha hâlinde yapılıyor. Bir nüsha sahiplenen kişide kalıyor, burada bütün bilgiler veriliyor. Sahiplenen kişi o yavrunun bütün sağlığıyla alakalı yapması gereken işleri yapacağına, gerekli veteriner kontrollerini düzenli bir şekilde uygulatacağına dair imza atıyor, sokağa terk etmeyeceğine dair ve bütün bunlardan sorumlu olacağına dair özel bir sözleşme formatı var. Bu sözleşmede sahiplenilen yavrunun bütün bilgileri, aşısı, mikroçip numarası, sahiplenen kişinin adresi, T.C. kimlik numarası, bütün bilgileri ve en sonunda da sahiplendiren taraf olarak bizler, yavrunun kontrolünü yapmakta olan veteriner hekim -çünkü veteriner hekimler bizim bünyemizde değil, bağımsız veteriner hekimler bizi denetliyor. Yani dışarıdan klinik sahibi veya klinikte çalışmakta olan veteriner hekimlerle özel sözleşme yapıyoruz. Evet, biz yaptığı hizmet karşılığında bir ücret ödüyoruz ama bağımsız bir yapı olarak bizi denetlemekte, yavruların sağlığını kontrol etmekte- bu veteriner hekimlerin imzası, bir de sahiplenen kişinin imzası olmak suretiyle sözleşmeler hazırlanıyor ve bu sözleşmeler de daha sonra Bakanlığa, il müdürlüklerine sunuluyor. Dolayısıyla, bütün yavrular tek tek... Yalnızca şu anda şu işlemiyor: Bu sözleşmeyle beraber yani sözleşmeyi yaptığımız anda mikroçip numarasıyla birlikte yavruyu biz bir dataya kaydetmemiz lazım,

internet ortamında bir yere kaydetmemiz lazım, bununla alakalı ön çalışmalar yapıldı ama faaliyete geçemedi. Eğer bu gerçekleşirse direkt sahiplenir sahiplenmez zaten o yavruyu kimin aldığı ortaya çıkmış olacak.

BAŞKAN – Şu anda kayıt altında olan, sattığınız kaç tane böyle evcil hayvanınız var, dernek olarak bir bilginiz var mı?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yaklaşık olarak söyleyebilirim, tam net rakamı söyleyemem. Mesela yıllık olarak yaklaşık 10 bin civarında.

BAŞKAN - Yıllık satış miktarı ne peki, tüm “pet shop”lardaki?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Aynı bu rakamdır ama gayiresmî dersiniz çok farklı bir rakam çıkar. Yani mağazalarda sözleşme yapmadan satma riskini aklı başında hiç kimse almaz çünkü dediğim gibi bizim yaptırımlarımız çok ağır. Bu şartlara uymazsak eğer çok ciddi yaptırımlarla karşı karşıya kalıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, bu tüm “pet shop”ların yapması gereken bir uygulama değil mi?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Doğrudur.

BAŞKAN – Peki, sizin dernek olarak tüm “pet shop”lar çatınız altında mı? Değil herhâlde.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – İstanbul bazlı bir dernek, Bursa, İzmit, Sakarya, İzmir ve Ankara’da üyelerimiz var.

BAŞKAN – Şunun için soruyorum: Bizde de işte yıllardan beri köpeklerimiz var, kedilerimiz var, hep de “pet shop”lardan aldık açıkçası. Hiçbirisinde de böyle bir sözleşme ve kayıt altına alınmasıyla ilgili bilgi de verilmedi, haberim de yoktu açıkçası, hiç kimse de bunu sunmadı bize. Yani bizim hayvanlarımız şu anda bu anlamda kayıt altında değil mesela, ben kendimden örnek vereyim.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Ne zaman sahiplenildi?

BAŞKAN – Yani 2011 var, 2012 var, 2014 var, 2017 var. Yani şu anda 6 tane kedimiz köpeğimiz var evimizde. Yani 4 tane farklı farklı illerdeki “pet shop”lardan aldık bunları. Hiçbirisinde bu uygulamaya ben şahit olmadım. Bunun için soruyorum yani kendimden örnek vererek soruyorum bunu, yaşadığım bir şey. Şimdi bu anlamda tabii kayıt altına alınması da çok önemli dediğiniz gibi ve bu anlamda yine dernek üyesi olsun olmasın, tüm “pet shop”ların da aslında buna uyması gerekiyor. Ki bakın doğaseverler, hayvanseverler, buraya gelenler sunumlarında mutlaka değindiler, “pet shop”lardaki hayvan satımının yasaklanmasıyla ilgili talepleri var. Haklıdır, haksızdır, ben yorum yapmıyorum ama böyle bir talepleri var. Bunun mutlaka “pet shop” sahipleri tarafından da ben güdülendiğini zannediyorum bu isteklerin. İşte, bu kayıt altına alınması alınmasın, şartları uygun olsun olmasın hepsinin farklı uygulamaları olduğunu görüyoruz, bir standart uygulama olmadığını görüyoruz “pet shop”larda ve kötü örnekler de iyi örnekleri ne yazık ki baskılıyorlar. Sizin dernek olarak kötü örnekler üzerinde bir yaptırımınız, bu konuda girişimleriniz var mı, oldu mu, olacak mı?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yani ne yazık ki dernek olduğumuz için bir gönüllülük hareketi.

BAŞKAN – Biliyorum, evet.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Biz oda olmaya çok çalıştık. Eğer oda olabilseydik bu konuda çok ciddi yaptırımlar uygulayabilecektik ama oda olmadığımız için biz ne yapıyoruz? Biz il müdürlüklerimize bildiriyoruz. Yani “Bu meslektaşımız bizi karalıyor, lütfen gereği yapılınsın.” diye. Bizde iki tane konu var. Bir: Ruhsat sahibi olmayan “pet

shop”lar var. Onlar zaten tamamen kaçak oluyor. Yani bir mağaza var orada ama yeterlilik belgeleri yok. Dolayısıyla esasında yok yani devlet nezdinde yok esasında ve Bakanlığımız onu denetleyemiyor da çünkü görmüyor, sistemde yok. Kaçak olarak orada bir mağazada oturuyor. Bir de ruhsatı olup yanlış iş yapmakta olanlar vardır, mutlaka var ve olacaktır da, her zaman olacak yani her meslekte olduğu gibi bizde de olacak. Ama esasında şartlar çok ağır yani orada denetleme ve özellikle halkımızın bilinçlenme düzeyi arttıkça bu konu çok daha zor olacak. Şöyle bir örnek vereyim, mesela benim mağazalarımın büyük bir bölümü alışveriş merkezlerinde. En ufak bir yanlış yapıyor olsam, devlet denetlemesine gerek kalmadan zaten halkımızın denetlemesini o kadar hızlı bir şekilde görüyoruz ki ve yanlış yapma lüksümüz yok zaten. Ama merdiven altı, kaçak, arada, şurada, burada olduğu zaman ne yazık ki uygunsuz birtakım şeyler yapılabilir. Yani gerçekten hayvanseverlerle oturup konuştuğumuz zaman –ki biz de hayvanseveriz- onlar da bunun çok daha kötü sonuçlar doğuracağına farkında aslında. Yani göz önünde kaldırdığımız zaman daha kötü şartlar oluşacak. Yani şu an şey gibi oluyor “Benim gözüm görmesin de ne olursa olsun.” gibi bir durum söz konusu oluyor mağazalarda yasakladığımız zaman. Ne kadar göz önüne çıkartabilirsek, halkımız ne kadar bilinçlenirse ve düzgün örnekleri ne kadar artırabilirsek yanlışlar devam edemeyecek hâle gelecek.

BAŞKAN – Şimdi, hayvanseverlerin özellikle kısırlaştırmayla ilgili çok hassasiyetlerinin olduğunu gördük. Yani kısırlaştırmanın bu işin, bu problemin ortadan kaldırılabilmesi açısından yani hayvanlara yapılan işkencenin, eziyetin ortadan kaldırılması için bir başlangıç olduğunu ve sayılarının bir şekilde kontrol altında tutulmasının yolu olduğunu söylüyorlar. “pet shop”lar olarak, evcil hayvan satıcıları olarak, iş adamları olarak bu konuda sizin bugüne kadar kısırlaştırmayla ilgili bir faaliyetiniz oldu mu, olabilir mi? Bu konudaki düşünceleriniz ne?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şimdi, şöyle, biz zaten iki aylıktan büyük ve –hani cinsine göre değişmekle beraber- dört, beş ayağa kadar yavruları sahiplendiriyoruz. Onun üstü zaten yani açıkçası çok fazla olmuyor ama olduğu zaman da hediye oluyor. Hani ücret ödeyemeyecek durumda olup ama cins, iyi bir yavru sahiplenmek isteyen insanlara hediye şeklinde oluyor, bizim uygulamamız genelde böyle. Dolayısıyla, bizim kısırlaştırmaya o kadar vaktimiz yok. Yani sağlıklı bir kısırlaştırma on aylıktan sonra olacaktır. On aylıktan önce yapılan bir kısırlaştırma büyümeyi engeller. Yani 18 yaşından önce burun ameliyatı olmamak lazım gibi burunda problem olsa bile çünkü hani büyüme devam ediyor ve öncesinde yapılan bir müdahale o büyümeyi kesmiş oluyor, tam hâle getirmemiş oluyor. Kısırlaştırma konusu da aynı şekilde yani altı aylık bir yavruyu kısırlaştırmaya kalkarsak büyüme işi tam bitmeden müdahale etmiş oluruz.

BAŞKAN - Ya, bu sizin kendi dükkânlarınızda bulunan hayvanların kısırlaştırılmasının ötesinde barınaklardaki hayvanlar, sokaklardaki hayvanlar var. Yani bu konuda öncü bir rol almak ister misiniz, bir şey yapılabilir mi?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Biz mantıklı olacak şekilde hayvan dostlarımız için yapılacak her şeyde biz bitaraf olmak istiyoruz zaten, kesinlikle içinde yer almak, müdahil olmak istiyoruz. Yani o bizim bahsettiğimiz barınaklardan sahiplendirebilmek bizim tahminimiz çok ciddi bir sorunu çözecektir. Yani orada çok önemli bir katkı vereceğimizi düşünüyoruz.

BAŞKAN – Atıyorum, işte yılda bir “pet shop” 50 tane hayvan satıyorsa bunun on katı kadar da hayvan kısırlaştırılsın gibi “pet shop” a böyle bir zorunluluk getirilse bu uygulanabilir bir şey mi sizce?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Her “pet shop” için zor. Yani çünkü kısırlaştırma maliyetleri de çok düşük maliyetler değil, yani o operasyonun maliyetiyle alakalı bir şey ama burada mutlaka bir bütçelendirme yapılabilir. Bunun alternatif projeleri düşünülebilir ama ondan öncelikli, dediğim gibi, insanların sahiplenmesi noktasında biraz daha başarılı rol alabileceğimizi düşünüyoruz. Yani biz biraz işin vitriniz, o vitrini kullanmak istiyoruz.

BAŞKAN – Peki hayvanseverler niye bu kadar “pet shop”ta hayvan satışına karşı çıkıyorlar? Yani onlardan dinledik ama bir de sizden dinleyelim.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Oradaki mantık tamamen bakış açısıyla alakalı bir şey. Onlar şöyle düşünüyor: Dünya hem bizim için hem de hayvanlar için bakış açısı ile hayvanlar da insanlar için yani bizim hizmetimiz için yaratılmış. Bu bir fikir, ideoloji veya inançla alakalı genel bir konu. Şimdi sizin inancınız bütün her şey insanlar içinse, dünya, evren, kâinat, bu sebeple yaratılmışsa olaya daha farklı bakarsınız. Bu, herhangi bir şeye zulmetmeniz veya yanlış hareket etmenizi gerektirmez, ayrı bir konu ama hepimiz eşitiz, toprak da, yaprak da benimle eşit dediğiniz zaman bakış açısı çok farklı oluyor. Mesela biz şunu duyuyoruz: “Hayvanları kabine koymuşsunuz, sizin çocuğunuzu kabine koysunlar.” Bu bizim anlayışımız olamaz, biz böyle bakamayız meseleye. Bir de orada başka bir şey daha var. Bizim çocuklarımız da evet çok küçükken, henüz yeterli güçte değilken biz de çocuklarımızı kabin gibi ortamlarda tutuyoruz, kuvözde tutuyoruz, bağışıklık sistemi tam gelişmemişse, aşıları bitmeden, işte kırk günlük olmadan dışarı çıkartmıyoruz gibi gibi şeyleri zaten biz de yapıyoruz esasında. Bir kedinin köpeğin aşıları dört aydan önce bitmez. Dört aydan önce köpeği dışarıya çıkarmak onu çok ciddi bir tehlikeye atmaktır esasında. Onun durması gereken o tür bir kabin, o tür bir oda, öyle bir mekân zaten ama hani parmaklıklar arkasına yani şurada iki tane demir tutayım, böyle bir resim verdiğimde “Aa, yazık, bak, hürriyetinden alıkonulmuş.” diye düşünülür ama belki de siz içeridesiniz, ben dışarıdayım, bunu bilemezsiniz. Bakış açısı o.

BAŞKAN – Peki en fazla kaç gün kalıyor kabinde?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Maksimum iki aydır, en fazla o kadar. Yani ortalamada mümkün değil, ortalama maksimum on beş gün, fazla kaldı diyelim iki aydır. Zaten tutamazsınız yani olmaz. Şöyle şeyler söyleniyor işte: Yemek, su vermiyormuşuz temizlemek için. Ya, o kadar şey ki, diyelim ki dünyanın en vicdansız insanıyız, tamam, böyle düşünülebilir, herkes serbest düşünmekte. Vicdansız ama akılsız değiliz. Sonuç itibarıyla aynı zamanda biz oradan ekme yiyoruz. O hayvanın sağlığının bozulması bize zarar verir yani en çok bize verir yani o yavruyla biz ikimiz zarar görürüz. Bunu niye yapalım? Niye yemek vermeyelim, su vermeyelim? Hani o kadar enteresan suçlamalarla karşı karşıyayız ki mantık almıyor.

Sürekli şeyler, dünyanın her yerinde yasak, her yerinde yasak. Yani şurada Avrupa Birliğinin 28 ülkesinin 21’inde kedi serbest, 20’sinde köpek serbest ve şartları şuradaki 28 ülkede –sadece Almanya’yı çıkartıyorum, Almanya’da çünkü şartlar iyi- Almanya haricinde bütün ülkelerin tamamından bizim şartlarımız çok daha iyi. Araştırmanın detayında bütün hepsi tek tek var yani ülke ülke hangi şartlarda bu işin yapıldığının detayları var, mevcut. İsteyen herkes inceleyebilir. Orijinal araştırmanın linki de kitabımızda mevcut.

Yani çok asılsız birtakım iddialarla biz karşı karşıya kalıyoruz. Neden bunu istiyorlar? Şöyle bir tarafı var: Buna benzer dünyada da örgütler var PETA gibi Amerika’da. Bu halk nezdinde çok büyük bir prim kaynağı. Hani biz “pet shop”larda “Bak sizin gözünüzün önünden kaldırdık bunu.” denmesi çok büyük bir prim kaynağı, çok büyük bir alkış, çok büyük bir ego tatmini ve çok büyük bir menfaat sağlayacak hamleler.

Mesela Ajda Pekkan, Ajda Hanım benim tanıdığım gerçekten hayvansever bir insan. Onun vaktizamanında Hürriyet gazetesinde bir köşe yazısında... Ya, sonra ne olacak? Yani biz iyi bir şey mi yapıyoruz? Daha sonra bu hayvanlar kayıt dışı merdiven altına indiğinde o zaman mı denetleyebileceğiz? Gerçek hayvanseverin bakış açısı bence bu, biz bunu yaşıyoruz, görüyoruz. Dediğim gibi biz de hayvanseveriz, biz de aynı mantıktan bakmaya çalışıyoruz. Ama “Bakin ‘pet shop’lardan kaldırdık, artık gözünüzün önünde değil, alkışlayın bizi, hadi bize biraz destek verin.” diyecek zihniyette insanlar olduğunu da ne yazık ki biliyoruz.

BAŞKAN – Komisyon üyelerimizden sorusu olan var mı arkadaşlar.

Zeki Bey, buyurun.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Söylediklerinizden bir şey takıldı aklıma: Şimdi, bir taraftan sahipsiz hayvanları sahiplendirmek istiyorsunuz ve bunların Türkiye’de oldukça ciddi bir sayısı var yani belki sizin bir yılda sattığınızın 100 katı, bin katı sahipsiz hayvan var, kediler köpekler var. Öbür taraftan da cins hayvanlar olmadan da siz işinizi devam ettiremeyeceğinizi söylüyorsunuz. Bu bir tezat değil mi? Yani sonuç itibarıyla cins hayvanlar olmazsa, an itibarıyla da asıl sorun sokaklardaki sahipsiz hayvanların sayısının anormal bir şekilde artmasıyla belli bir dönemde siz burada daha kooperatif bir sorumluluk alsanız, işleriniz de zarar görmeden bunu iletmeniz mümkün değil mi? Yani burada mesele aslında insanların hayvan sahiplenmesi mi yoksa cins hayvan aşkı mı?

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şöyle: Gerçekler var. Çocuk Esirgeme Kurumunda bir sürü çocuklar var, yavrularımız var ama insanlar yine de kendi çocuklarını yapmak istiyorlar doğal olarak. Hayvan sahibi olmak isteyen insanlar da belli özelliklerde hayvanları sahiplenmek istiyorlar. Bu da onların özgürlükleri.

Bir de orada başka bir konu daha var: Şimdi, herkes aynı standartlarda yaşayamıyor ne yazık ki. Bir apartman dairesinde köpek sahiplenmek isteyen bir insanın barınaktan kendine uygun bir yavruyu bulması gerçekten çok zor.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Burada sizin bir katkınız olamaz mı? Sonuç itibarıyla bunlar barınak barınak dolaşamıyorlar ama...

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Biz onu sunuyoruz zaten, bizim kitapta da sunduğumuz teklifimiz bu. Biz diyoruz ki bizim bütün evcil hayvan mağazalarında kabin barınaktan gelecek... Kedi gelmez yani kediyi düşünmeye gerek yok çünkü yok, barınakta kedi de yok zaten pek.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Ben Mersin’deki barınaktaydım yani gerçekten yüzlerce kedi var orada, yavru kedi de var, yeni doğmuş küçük kediler, yavru kediler. Sahipleniyorlar da.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kedi bizim kültürümüzde biraz daha sokakta yani hani o biraz daha farklı. Yani barınaktan çok öyle kedi gelmeyeceğini biliyoruz yani yaşadığımız şeyde. Daha ağırlıklı İstanbul için konuşuyorum tabii ki.

Ama köpek çok ciddi bir konu. Barınaktan gelecek o yavru köpekleri uygun ortamları olan insanlara ücretsiz bir şekilde biz sunabiliriz ve burada çok ciddi katkı sağlarız. Neden bunu sağlayabiliriz çünkü barınak ortamında -siz de biliyorsunuz- ne kadar düzgün tutulmaya çalışılırsa çalışılırsa çok zor şartları.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Barınaktaki şartların tatmin edici olmadığı zaten şimdiye kadar gelen tüm uzmanların da ortak görüşü.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Olması da gerçekten zor yani.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Fakat yani şöyle bir zorluğa da kendi kendinizi de ötelemiş olmuyor musunuz: Şimdi, bir tarafta cins tercih edilen hayvanlar varken öbür tarafta da sahiplenilmesini istediğiniz sokak hayvanları varken, sokakta yaşayan... Hatta bir çoğu da cins bu arada yani. Dönüp baktığımızda hayvan barınaklarına aşağı yukarı 3 hayvandan 1'inin gerçekten cins olduğunu...

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Datalarda yüzde 11, o 11'in yarısı pitbull.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Onu zaten hani ayrı bir yere koyarak konuşuyoruz.

Şimdi, siz bu iki kapıyı da açık bıraktınız. O zaman doğal olarak insanlar daha cins hayvanları tercih edecekler. Aslında bu kapıyı açarak kendi işinizi de zorlaştırmış olmuyor musunuz? Yani barınaklardaki hayvanların sahiplenilmesi cins hayvanlar olmadığı zaman daha kolay olmayacak mı?

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yok, şöyle: Biz bunu sunmadığımız zaman merdiven altı sunuyor olacak. Yani cins hayvan isteyen...

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Ama yani bakın, yani hep beraber biz burada... Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisi burası, şu varsayım üstünden yola çıkamayız: “Kaçak olacak, kaçağa izin verilecek, merdiven altı olacak, merdiven altına izin verilecek.” gibi bir mantıktan yola çıkarak bizler burada öneriler öne süremeyiz. Burası Türkiye Cumhuriyeti devleti, gereğini yapar ve eğer böyle bir şey varsa, sınırlarımızda böyle bir sıkıntı varsa kaçakçılığı engellemek için elinden geleni yapar. Eğer günü geldiğinde o bir sorunsu onunla ilgili çalışmaları da gene Millet Meclisi yapar veya internette satışıyla ilgili, bu, kaçakçılığı teşvik eden bir ortam varsa bunu engellemek de devletimizin elindedir. Yani devleti, bunu gerçekleştiremeyecek bir şey olarak görmek veya bunun üzerinden “Biz satmazsak sokakta kaçak olarak bunlar satılacak.” demek bence çok doğru bir yaklaşım değil. Burada önemli olan ortak bir irade, ortak bir kararlılık ortaya koymak. O yüzden zaten hep beraber bu toplantılar yapılıyor, devletin de bu konuda bir iradesi var. Tüm siyasi partilerin temsilcilerinin de ortak iradesi var.

Yani burada bizim önce doğru sistemi yaratmamız lazım. Eksiklikler tabii olacaktır. Belki Avusturya’da yaşanan sıkıntıyı hep beraber biz de yaşayacağız ama çözecek iradeyi göstermek istedikten sonra biz bunları çözümleriz ama doğru sistemi yaratmanın yöntemini eğer siz gösteremezseniz veyahut da diğer önerileri getirenler gösteremezse o zaman yanlış bir sistem üstüne bir şeyler kurgulayıp düzeltmeye çalışacağız ve bu komisyonlar daha senelerce toplanacak. Başkanımız bir evvelki komisyonun da içinde yanılmıyorsam, bir kanun tasarısı kadük olarak kalmış ve problem çözülemeden büyüyerek geliyor bu buraya. Sokaktaki hayvan sayıları o kadar çok artıyor ki nihayetinde bu aslında sizin işinize de zarar verecek çünkü nereye gitsek biz hayvanseverler kadar hayvanlar tarafından taciz edilen, rahatsız edilen insanları da duyuyoruz ve hayvanların suçu, kusuru değil, bugüne kadar bizler doğru adımları atamadığımız için, doğru sistemi kuramadığımız için oluyor. Burada bence bu işin ticari kısmında olanların çok dikkatli düşünmesi gerekiyor ve çok ciddi önerilerle gelmesi gerekiyor. Hayvanseverler sonuna kadar haklılar. Onlar istiyorlar ki hayvanlar iyi şartlarda yaşasınlar, onlar bunu gönüllülük esasıyla yapıyorlar. Ama siz ticari amaçla yaptığınız için buradaki katkısı sizin vermek üzere birazcık daha yaratıcı olmanız gerekiyor, biraz daha fedakârlık yapmanız gerekiyor gibi geliyor bana.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şöyle: Öncelikle şunu söyleyeyim: Orada iki önemli konu var bence altı çizilmesi gereken. Bir tanesi cins hayvan. Şimdi, cins hayvan dediğimiz şey... İhtiyaca göre cins hayvan da çok önemli. Yani siz bir bekle köpeği istiyorsanız barınaktan bir bekle köpeği sahiplenemeyebilirsiniz. Bekle köpeği bekle köpeğidir veya işte bir, atıyorum, kangal, sürü köpeği sürü köpeğidir veya işte ev köpeği, küçük boyutlu, küçük ebatlı bir köpek, o odur. Yani şöyle olmuş olur: Siz millete dersiniz ki: “Sizin istediğiniz değil, bizde

bu var, bunlardan bir tanesini alacaksınız. Sizin istediğiniz bizde yok, bunu alamazsınız.” demiş oluruz. Yani eğer ki cins hayvan olmasın, sadece barınaklardaki hayvanlar olsun dediğimiz zaman “Bizim sunduğumuz şartları kabul etmek durumundasınız.” demiş oluruz. Bir, bu var. İkincisi, talep olduğu sürece, talep varsa eğer bunu durdurmak çok mümkün olacak bir şey değildir. Yani bugün kedi köpekten konuşuyoruz, çok daha sıkıntılı konularımız da var. Hani talep olduğu için maalesef kaçacağı, şusu busu devam eden konular var ne yazık ki. Çünkü talep varsa bir şekilde bir yolu bulunmaya çalışılıyor.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Yok, devlet var, bu esasla hareket edemeyiz. Yani “Uyuşturucuya talep olursa o zaman uyuşturucu bulunabilir.”e doğru gider. Bu bence çok mantıklı bir şey değil.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Onu demek istemiyorum ama bu yani cins hayvan sahiplenmek istemek uyuşturucu değil. Hani uyuşturucu muamelesi...

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Ona itirazım yok ama ortada hayvanların... Hayır, benim kastettiğim şey şu: Burada önümüzde maalesef sayısal olarak ciddi bir problem var. Biz bunların haftalardır görüşmelerini yapıyoruz ve maalesef bu nihayetinde, kısmen söylediğimiz genel olarak bütün “pet shop”lara ve ülkeye bir şekilde kaçak yollardan gelen veyahut da merdiven altında üretilen hayvanlarla ilgili sıkıntılara bağlanıyor bütün bu toplantılarda vardığımız nokta. Şimdi bir düzenleme yapmak lazım, söylediğimiz noktaları tamamen kontrol altına almak lazım. Sizler de bunun vitrinisiniz sizin söylediğinize göre ki ben de katılıyorum. Dolayısıyla bunu vitrinden başlayarak geri gittiğimizde bu kontrol sistemini kurmak çok daha kolay olacaktır. Onunla ilgili bir öneriniz var mı? Hani doğrusu budur diyedir değil, biz tamamen Komisyon olarak bilgi amaçlı buradayız. Sadece biraz daha sizin de devamlılığınızı kolaylaştıracak ama hayvanseverlerin veyahut da hayvanların da beklentilerini gerçekleştirecek önerileriniz var mı?

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şimdi, orada bir iki şeyi özellikle düzeltmek istiyorum. Mesela İstanbul Büyükşehir Belediyesinin vermiş olduğu oran 11,9 barınaklarda bulunan ırk köpek, bütün İstanbul’daki barınakların tamamındaki köpeklerin yaklaşık yüzde 12’si ırk olarak kabul ediliyor. Tekrar, dediğim gibi, bunun da önemli bir bölümünü “pitbull”lar oluşturuyor.

Bizim bu konudaki ana problemimiz şu esasında: Biz kültürümüz, görgümüz ve inançlarımız dolayısıyla diğer Batı ülkelerinde yapılan uygulamaları yapmadığımız için şu anda bir sokak köpeği problemimiz var ve bu problem yüzyıllardır bu topraklarda var. Bunun sebebi de çok açık net, onlar gibi katliam yapmıyoruz. Onlar katliam yapıyorlar, böyle bir sorunları yok, biz yapmıyoruz, böyle bir sorunumuz var. Ama bu sorun yurt dışından kaçak gelen köpekler veya işte “pet shop”lardan satılan köpeklerle alakalı değil yani bu çok net. Eğer böyle olsa... Bakın, benim ailem yetmiş senedir evcil hayvancılık işi yapıyor yani akvaryumla beraber Fatih İstanbul’da başlayıp yetmiş senedir bu ticaretin içerisinde olan bir aileden geliyorum ben. 1992 senesinde kedi köpek maması ithal ettiğimiz zaman biz satacak müşteri bulamadığımız için sokak hayvanlarına dağıtmıştık. Bahsi geçen “pet shop” veya işte cins hayvan konusu 1994’ten itibaren bu ülkede var ama bizim bir Hayırsız Ada vakamız var, Osmanlı Dönemi’ne dayanıyor. Dolayısıyla bugün birisinin çıkıp “Bizim sokaklardaki hayvanların problemini ‘pet shop’lar oluşturuyor.” demesi gerçekten hiçbir altyapıya dayanmıyor. Yani böyle bir gerçeklik yok.

Biz, dediğim gibi, kısırlaştırma noktasında... Tabii ki kısırlaştırma önemli. Bizim en önemli katkı sağlayacağımız konu, tekrar söylüyorum, barınaklardaki yavrulardan mağazalarımıza alıp yıkayıp temizleyip allayıp pullayıp “Bu ücretsiz, bu ücretli; bu da can, bu da can. Ortamınız uygunsuzsa eğer bunu sahiplenin.” diyebilmemiz olacaktır. Biz bu noktada çok aktif rol oynayabiliriz. Yani barınaklara hem gidilemiyor hem de çok kötü ortam ama bizim mağazamızda barınakta göze çok hoş gelmeyen bir

yavru göze çok hoş gelecektir ve biz bundan kârlı da çıkacağız, biz bunu da biliyoruz. Hani donkişötlük da yapmak değil bu. Yani sonuç itibarıyla biz ticaret yapıyoruz. Sadece benim şu anda 80'e yakın personelim var, bunun SSK'sından, istihdamından, bunların hepsinden ben sorumluyum. Dolayısıyla işin ticari tarafına da tabii ki bakıyoruz ama mantıklı, doğru hareketlerle biz bu soruna çok ciddi katkı sağlarız. Yani evcil hayvan mağazalarında yılda barınaktan 3 bin- 5 bin yavru sahiplendirdiğimiz zaman, zaman içerisinde kısırlaştırma ile birlikte bu dengeli bir şekilde yürütülürse evet, diğer Batı ülkelerinin yaptıkları katliam yüzünden kısa sürede hallettikleri meseleyi biz biraz zaman içerisinde hallederiz ama aslına, hakka, hukuka uygun bir şekilde halletmiş oluruz.

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Öncelikle özür diliyorum gecikmem için.

BAŞKAN – Estağfurullah Başkanım, buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sayın Başkanım, Tarım Bakanlığında konuşmacı olduğum bir toplantı vardı, o yüzden.

Hoş geldiniz.

Tabii, belki söylemiş olabilirsiniz, gene geciktığım için özür diliyorum. Türkiye’de tam bir istatistiği olmadığını biliyoruz aslında, kimsenin kayıt tutmadığını da biliyoruz. Sahiplenilenlerin dışında, yani ticari bir konuya mevzu olan hayvan satışlarında kişinin kişiye satması, kendi yetiştirip satması, üretip satması falan “pet shop”lar da dâhil, bunun ne kadarının “pet shop”lardan geçtiğini biliyor musunuz veya ne kadarını tahmin edebiliyorsunuz?

EVÇİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Bizim tahminimiz, yüzde 30'lardadır.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Yani yüzde 30'ların da ben altında olduğunu düşünüyorum aslında.

EVÇİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Mümkündür.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Çünkü Türkiye’de ben şunu biliyorum ki hiçbir sisteme girmeden el değiştiren çok sayıda hayvan var ve -Komisyon üyelerinin bilgisi açısından söylüyorum- hemen hemen bir “pet shop” kadar her bir mahallenin köşesinde kendine gelir kapısı oluşturmuş, hayvan üretip satan çok sayıda, işletme olmayan, işletmelerden daha iyi ticaret yapan, internet ortamını da kullanan aileler var diyebiliriz yani. Şimdi, bunu niye söylüyorum? Tamam, siz haklısınız, Sayın Vekilim, haklı olarak burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasa yapan, nasıl uygulandığını da denetleyen bir organ olduğu için biz şu saikle hareket edemeyiz: “Ya, zaten denetlemiyoruz, zaten cezalandıramıyoruz, zaten takip edemiyoruz. Dolayısıyla burada bir başıbozukluk var ama en az sorumlu bunlar. Canım, diğerleriyle uğraşmak dururken burayla niye uğraşalım.” Bunu dememiz doğru olmaz ama bir de bir realite var, 80 milyon insanın yaşadığı, onda 1 saysanız -aşağı yukarı dünyadaki ortalamaları da böyledir- 6 milyon civarında çeşitli türlerde evcil hayvanın olduğu, tabii, bunun bütün sorumluluğunu bana göre -siz yüzde 30 dediniz ama gene iyi niyetle dediğiniz- yüzde 10-15’ini oluşturan “pet shop”lara tamamını yıkmamanın ne kadar doğru olduğuyla alakalı bir soru işareti, bir.

İkincisi, “pet shop”ların 2006’da çıkan yönetmelikle beraber nasıl hareket edecekleri aslında kanunumuzda var. Orada çok net, “pet shop”ların hayvanı nereden alacağı, ruhsatlandırılmış üretim yerlerinden alacağı açıkça yazıyor. Bunun dışında hareket etmenin zaten bir suç oluşturduğu kanunda ve ona bağlı çıkan yönetmelikte belli ve açık. Biz hâlihazırda yani ilave bir kanuna bile ihtiyaç olmadan bunun denetimi zaten güzel bir şekilde yapmalıyız, “yapamıyoruz” demiyorum, yapmalıyız. Yaptığımız takdirde zaten “pet shop”lar pedigirili hayvan, anası kim, babası kim, kaç günlük, kaç yaşında, hangi aşuları, hangi ilaçları, hangi tedavileri almış olduğu belli olan hayvanları satacak. Yani “satsın” diye

söylemiyorum, bu Komisyonunda, biz burada fikir alıyoruz, bu benim “satsın” fikrim değil, yanlış anlaşılmasın. Özellikle bu davet ettiğimiz hayvan STK’lerinden aldığımız bazen birtakım ifadelerimiz de oluyor. Buraya gelen insanların yapmış olduğu sohbetlerden aldıklarımızı ifade ediyoruz, başka bir şey yapmıyoruz. Biz şu anda bir kanun yapma aşamasında değiliz. Arıyorlar “Efendim, siz böyle demişsiniz.” Hayır arkadaş, “Mustafa Bey böyle demiş, siz böyle demişsiniz.” Hayır, biz öyle bir şey demedik. Biz buraya gelen insanların fikrini aldık “Böyle böyle talepler var.” diyoruz. E, şimdi hiçbir şey konuşmamak benim mesela anlayışıma, kişiliğime uygun bir şey değil. Ben bilim adamıyım. Komisyon üyesi de olsam, Meclis Başkanı da olmasam gene konuşurum yani çünkü ben aynı zamanda bilim adamıyım yani ben veteriner hekimim, ziraatçiyim. Dolayısıyla konuşacağız. Konuştuğunuz takdirde içinden bir şeyleri cımbızla almak bir gelenek biliyorsunuz, ne yazık ki, STK’ler de bu konuda oldukça mahir.

Şimdi, sizinle alakalı daha çok STK’lerin bize yapmış oldukları şikâyetler. “Efendim, “pet shop”lar ne olacak?” Şimdi, o yüzden sizin bugünkü -Başkanı mı da bu ara muhakkak çok arayan soran olmuştur- sizden aldığımız, Komisyon metnimizdeki görüşler çok önemli. Dolayısıyla benim burada biraz daha uzun konuşmamın sebebi şu: “Pet shop”lar kendi yapması gereken sistem içerisinde olmayı bir kere kendileri sağlamalı. Yani “pet shop”ların konuşulur olmaktan çıkabilmesinin en önemli yolu denetimden ziyade, sektörün eğer siz ayakta kalmasıyla alakalı bir gayret sarf ediyorsanız bunun mücadelesini başta sizin vermeniz lazım ki... Ve ben inanıyorum, hani “yüzde 30” dediniz, gene oradan alalım, ortalamasını yüzde 20 diyelim, siz piyasaya hayvan satmış oluyorsunuz ve şu anda barınaklardaki veya işte hayvan yaşam merkezlerindeki hayvanların da yüzde 10’u ortalama bir soy kütüğüne dayalı olduğu düşünülen... O da, yani kimse onun tam ırkını tespit edemez, henüz Türkiye’de öyle genetiklerine bakıp veyahut da orada bilmem, genomuna falan filan bakacak kişi yok. Dolayısıyla bunlar o kadar da değil yani bir hayvan ırkını andırıyor, “Tamam, bu odur.” Yani orada da ciddi rakamsal sıkıntılar var. Şunu ortaya koymak lazım: Bizim “pet shop”larda, şu andaki hâlihazırdaki kanunun bize emretmiş olduğu yükümlülüklerimizi yerine tam olarak getiremiyoruz ne yazık ki yani buradan bir milletvekili olarak bunu itiraf etmekten başka çaremiz yok. Bunu yerine getirmeliyiz, bir. Yani yeni, bu Komisyon metnimizde bununla alakalı keskin bir tavsiyemizin olması lazım gelecek, bunun kontrol altına alınması lazım.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kesinlikle.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ha, bu genel görüş, “pet shop”lar devam etsin mi, etmesin mi, efendim, kökten mi buna... O ayrı, ona karar verecek olan ben değilim. Biz şu anda sizden sektörün şikâyet edilen kısmıyla alakalı bilgi almaya çalışıyoruz yani biz bilgileneceğimize çalışıyoruz. Aslında, benim tabii, daha yıllara dayalı derin bir görüşüm var elbette ama bunu burada deklare edip de tabiri caizse bir ön alıcı olmak da istemiyorum ama ben şuna inanıyorum ki bütün alınacak kararların, ortaya konulacak kararların ülkenin genelini, sektörün tamamını, camiayı nasıl etkileyeceğini iyi hesaplamak lazım. Yani örneğin, 2 milyonun üzerinde hayvan var sokaklarda, bunların bir şekilde kontrol altına alınması lazım veya sahiplendirilecek sayılara indirilmesi lazım. Bu bir süreç. Yani en iyi şekilde yaparsanız, sürdürülebilir şekilde takip ederseniz beş yılın altı değil, on yıl iyi bir rakam bakın, on yıl iyi bir rakam. O da, her şeyimizi buna seferber edersek tabii, her şeyi takip edersek. O zaman burada karar altına alacağımız, tavsiyede bulunacağımız, buna olumlu ya da olumsuz katkı yapan bütün süreçleri de bu geçiş süreci içerisinde birtakım değerlendirmeler içerisine almamız lazım. Ne demek istediğim anlaşılıyor. Dolayısıyla ben, evet, sektörün şu anda içerisinde bulunduğu ve kendisinin de yükümlü olduğu işleri yerine getirdiğiyle alakalı ciddi şüphelerim, gözlemlerim ve endişelerim var “pet shop”ların ama “pet shop”larla alakalı nasıl bir gelecek ortaya konulması gerekiyor, sizin fikirlerinizden de Komisyon ziyadesiyle yararlanacak diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Başkanım.

Serap Hanım, var mı sizin herhangi bir katkınız?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Aslında ben bir şeyi merak ediyorum Sayın Başkanım. İlkesel olarak “pet shop”ların varlığı yani bir hayvanın parayla alınıp satılması, belki bunu da burada tartışmamız gerekir. Yani ben de geciktığım için özür diliyorum, başta belki de anlattınız ama...

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Biraz bahsetmeye çalıştık.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tamam, ekonomiye bir katkı sağlıyorsunuz, ayrıca “Yanımda birçok insan çalıştırıyorum...” İstihdama katkı sağlıyorsunuz ama “pet shop”un tek işi de zaten evcil hayvan satışı değil bildiğim kadarıyla, öyle değil mi? Yan sanayisi, hayvanların ihtiyacı olan şeyler, bunları da siz yapıyorsunuz. İlle de o hayvanları o kafeslerde tutup parayla satışını yapmak gerekir mi, gerekmez mi, belki bunu da tartışmak gerekir diye düşünüyorum.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Teşekkür ederiz.

Siz gelmeden önce biraz bahsetmiştik.

Şimdi, iki konu orada: Bir, ilkesel olarak baktığımız zaman, dediğim gibi, bu bir ideoloji, inanç meselesi. Hani, kâinat, dünya insanlar için mi yaratıldı, yoksa hepimiz eşit miyiz burada, yapraklar, insanlar, hayvanlar, herkes eşit mi? Bu bir inanç, bir ideoloji, bakış açısı, buna kimse yorum yapamaz, herkes kendi istediği gibi düşünebilecektir. Orada yalnız şu var: Tabii, hani, o noktaya gittiğimiz zaman o iş daha da ilerler hani “O zaman ineği niye yiyoruz, balık niye tutuyoruz, o yaprağı niye kopardık, size niye çiçek geldi eşinizden?” falana kadar yani o iş gittikçe gider yani onun sonu yok, o enteresan bir noktaya gider ama böyle düşünen herkese de tabii ki bizim saygımız var. Biz böyle düşünmüyoruz. Biz diyoruz ki bu kâinat, bu evren insanlar için yaratılmıştır, belli bir amaç üstüne yaratılmıştır, hayvanlar da insanlara hizmet eder ama bu, insanların hayvanlara karşı hiçbir şey yapabilmesini gerektirmez yani uygun olmayan hiçbir muamele yapmasını gerektirmez çünkü o yaratılışın da bir sebebi var, ondan da hesap verecek diye düşündüğümüz için biz böyle bakıyoruz.

Diğer konu da, evet, biz şu anda –bahsetmiştim bu konuda da- gelirimizin önemli bölümünü aksesuar, mama, diğer yan ürünlerden sağlıyoruz ancak şöyle bir durum oluyor, eğer ki evcil hayvan satışı olmayan, özellikle kedi köpek –çünkü sektörün şu anda yüzde 70 civarında dilimini kedi köpek oluşturuyor- satışı olmazsa araba satışı yasaklanmış lastikçiler gibi oluruz. Bir süre devam ederiz, sonra satamayız. Dolayısıyla sektörü sıfırlamaz ama çok ciddi oranda yani bizim tahminimiz yüzde 60-70 çünkü bütün katmanları incelediğimiz zaman, işte, veteriner hekimleri... Mesela veteriner hekimler için kedi köpek çok önemli şeyler...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Müşteriler.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yani hasta sahipleri diyeyim, çok önemli bir konu. Veteriner kliniklerinde çok ciddi bir gerileme söz konusu olur, mağaza tarafında çok ciddi olur, ithalatçı ve fabrikalar tarafında, orada da çok ciddi gerilemeler söz konusu olacaktır çünkü dediğim gibi yani toplam cironun yüzde 70’i kedi köpek ve ürünlerin üstünden dönüyor sektörümüzde. Yaklaşık 1-1,5 milyar TL civarındaki sektörün 1 milyarını sadece kedi köpek oluşturuyor.

BAŞKAN – Şimdi aramızda hayvansever STK’lerden Burak Bey var, daha önce onları da dinlemiştik aslında. Şimdi ben böyle karşılıklı olarak sizin de bir diyalog hâlinde neden karşı geldiğiniz, sizin de ona göre bir kendinizi savunmanız gerektiğini düşünüyorum açıkçası. Burak Bey de gelmiş, hoş gelmiş diyelim ona da.

Buyurun, size de söz verelim.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Teşekkürler Sayın Başkan, söz hakkı tanıdığınız için.

Öncelikle, açıkçası, “pet shop” sahiplerine ya da evcil hayvan satıcılarına yönelik “Vicdansızlar” tarzında bir yaklaşımımızın olmadığını ifade etmek istiyorum çünkü bizim haddimiz değil kimsenin vicdanlı ya da ahlaklı olup olmadığını sorgulamak.

Sunum için de teşekkür ediyorum. Ciddi yaptırımlar olduğundan bahsettiler. Bu yaptırımların ülkemizin ulusal mevzuatındaki yeri nedir? Örneğin, “pet shop”ta herhangi bir hayvan kötü koşulda barındırıldığında bunun yaptırımı nedir, ne kadarlık bir idari para cezası hayvan başına uygulanmaktadır? Bu, hani, ne kadar ciddi bir yaptırım olduğunu görmemiz açısından önemli.

Onun haricinde, Türkiye’de, ülkemiz genelinde benim elimdeki bilgi, 2016 yılı itibarıyla 1.668 “pet shop”ın bulunduğuydü ve Tarım ve Orman Bakanlığı bilgi edinme başvurumuza bu yönde cevap verdi ve bu “pet shop”ların tamamında hayvan satışı yapıldığı yönünde Bakanlıktan bilgi verildi tarafımıza ve yani bu bilgiye dayanarak söyleyebilirim ki büyük ihtimalle Bakanlıkta kaçının da satışı yapıp yapılmadığına dair bir veri yok çünkü biliyoruz ki bazı “pet shop”larda hayvan satışı yapılmıyor. Özellikle İstanbul’un çeşitli bölgelerinde hayvan satışı yapmayan “pet shop”ların olduğunu biliyoruz.

Sözleşmeden bahsetti EVCİLDER’den iş adamları ya da temsilciler. Bu sözleşmelerin yaptırımı nedir, sözleşmelerde bir yaptırım maddesi var mıdır, yok mudur bu da önemli çünkü sözleşmenin olması bunun iyi niyet göstergesi olduğunu göstermez, kanıtlamaz bize çünkü “hayvan sahibi” diye mevzuat nezdinde tanımlanan kişi bu sözleşmeyi ihlal ettiğinde başına herhangi bir cezai müeyyide gelmediği takdirde sözleşmenin de çok bir önemi kalmıyor.

İşaretleme, yine önemli bir husus. Türkiye tam olarak 2023’te tamamen Avrupa Birliği müktesebatı dâhilinde çıkarılan yönetmelikte geçecek işaretlemeye, mikroçiplenmeye. EVCİLDER temsilcileri de söyledi, kayıt yok doğru düzgün yani hayvanların mikroçiplendikten sonra sağlıklı bir şekilde kaydedildikleri bir veri tabanı bulunmuyor, bu da ciddi bir sıkıntı.

Sivil denetimden bahsettiler. Evet, bu yönde ülkemizde, toplumda ciddi bir duyarlılık gelişti, önemli ama maalesef bu şikâyetlerin değerlendirilmesi, Bakanlığın denetçi kadrosunun Bakanlıktan ivedi bir şekilde müdahale etmesi konusunda ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Aynı zamanda, Komisyondan talebimiz şuydu: Üretim, evet, yasaklansın ama sadece “pet shop”lardan satış değil, “merdiven altı” olarak tabir edilen ya da işte “üretim çiftliği” denilen yerlerdeki hayvan üretimi ve satışı da yasaklansın çünkü bakış açımız çok farklı. Biz hak temelli mücadele veren bir sivil toplum örgütüyüz, bu aynı zamanda 357 tane sivil toplum kuruluşunun ortak talebidir Komisyona iletilen. Dolayısıyla, burada tamamen bütün “pet shop” sahiplerini temsil ettiğinizi de açıkçası düşünmüyorum. Dediğiniz gibi, kötü örnekler var, sivil toplum kuruluşu olarak yaptırım konusunda herhangi bir gücünüz de maalesef bulunmuyor, o yüzden mesela il müdürlüğüne bildirdiğiniz işletme sayısı yılda kaçtır, bu merak konusu benim açımdan şahsen. Ve “pet shop”lardaki bu çip zorunluluğu var mı mevzuat olarak, onu aslında ben merak ediyorum çünkü bu yönde bir zorunluluk ve kayıt işaretleme konusunda da mevzuatta belirgin bir ifade göremedim şahsen.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şimdi, Burak Bey’in ilk sorusuna cevap: Sıkıntılı bir konu olursa hayvan başına 6 bin lirayı bulan bir ceza söz konusu. O mağazada eğer 4-5 tane varsa 30 bin lira küçük bir “pet shop” için çok ciddi bir rakam, bayağı sarsar. O yüzden böyle risk alabilecek güçte mağaza sayısı çok fazla yoktur.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Tekrarında da artıyor zaten.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Tekrarında artıyor ve sonra da ruhsat iptali oluyor zaten ve kapanmış oluyor.

Bakanlık verileri konusuna geldiğimizde, sizin aldığınız, canlı hayvan satış yapan noktalar. Onlar iki kategoriye ayrılıyor: Biri kuş, balık, kedi, köpek, bütün hayvanları satanlar biri de sadece kuş ve balık yani kedi, köpek satmayanlar; onların totali idi 1.600. Yaklaşık 3 bin-3.500 civarında da sadece malzeme satan mağazalar var ama onlar Bakanlıktan herhangi bir ruhsat almıyor, dolayısıyla Bakanlığın kontrolü dâhilinde değil. Mesela bizim 18 mağazamız var, bunların 4 tanesi Bakanlıkta yok çünkü orada canlı hayvan satılmıyor, sadece malzeme var. Sinek yok, hiçbir şey yok, sadece malzeme var, dolayısıyla ruhsat başvurusunda bulunmuyoruz ve Bakanlık orayı tanımıyor, sadece orada vergi dairesiyle yani mali tarafta yürüten şeyler ama Bakanlıkta bu veriler var yani kaç tanesinde kedi köpek satılıyor, kaç tanesinde hepsi satılıyor, buna Bakanlık vâkıf. Ha, bunun haricinde kaçak olan noktalar var, hiçbir ruhsat almamış ama kaçak doktor da var mesela, adam diploma almamış doktorluk yapıyor. O noktada evet, bunlar da var tabii ki. Hayvan satışı yapılmayan “pet shop”lardan burada bahsetmiş oldum tekrar.

Sözleşmelerin yaptırımını esasında var ama çok düşük bedellerle, artık Kabahatler Kanunu’ndan falan geçebiliyor, biz bunun değişmesini istiyoruz zaten. Biz bunu yaparken yani sözleşmeyi imzalatırken sahiplenilen müşterilerimizi açıkçası kandırıyoruz, diyoruz ki: Eğer ki bu yavruyu sokağa bırakırsanız bunun yasalar tarafında ciddi yükümlülükleri var, sakın böyle bir şey yapmayın. Eğer bakamayacak gibi olursanız bize bilgi verin, biz de bu tür bir yavru söz konusu olursa ilçe belediyelerine bunu bildirip ilçe belediye veteriner müdürlüklerine teslim ediyoruz, oradan sahiplendiriliyor veya barınağa alınıyor. Gerçi barınağa pek alınmıyor, cins hayvanlar olduğu için genelde sahiplendiriliyor veya biz sahiplendiriyoruz veya iki müşteri arasında, iki sahiplenmek isteyen insan arasında köprü vazifesi görüyoruz. Şu anda evet, ne yazık ki istediğimiz oranda bir caydırıcı ceza yok ki bu yasada olmasında çok büyük fayda var. Mikroçipi kayıtlı olan kişinin o yavrusu sokakta bulunursa eğer -ki Almanya’da böyle bir durum söz konusu- o kişiden hesap sorulması bu sokağa terk edilme oranlarını çok ciddi anlamda düşürecektir. Zaten çok yüksek olmasa bile olmayan o oranı bile aşağıya çekecektir.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ya, mikroçip zorunluluğu şu anda yok, kimliklendirme zorunluluğu var, onda da kulağına bir küpe takmak bile aynı anlama geliyor.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yani kimlik çıkarılıyor, mikroçip... 2013’teki yönetmelikte mikroçip uygulaması yapılacak şeklinde bize direktif verildi ve mesela şu an bizim mağazalarımızın tamamında mikroçip uygulaması yapılıyor. Yalnızca şöyle aksamalar söz konusu olur: Mesela “chihuahua” diyelim -yani ırkına göre bazı yavrular çok küçüktür- ona iki aylıkken mikroçip uygulaması biraz ağır gelebilir çok küçük boyutta olduğu için, onun mikroçipi karnesine kaydedilir, bir ay sonra üç aylıkken mikroçip uygulaması yapılır. Ama işini düzgün yapmaya çalışsan tüm evcil hayvan mağazalarında mikroçip uygulaması şu an yapılmakta, yalnızca sisteme kaydedemiyoruz, burada bir aksaklığımız var yani bir ana sistem yok.

Üretim çiftliğiyle alakalı konuştunuz. Dünyada genellikle zaten “pet shop”lar değil, üretim çiftlikleriyle alakalı sorunlar vardır. Üretim çiftliği denilen yerlere çiftlik dendiği için insanların aklına yeşil bahçeler, çok hoş ortamlar falan geliyor ama ne yazık ki üretim çiftlikleri çok öyle yerler olmuyor, olamıyor, çok zor. Dolayısıyla, mesela Amerika’da “pet shop”lar neredeyse bütün eyaletlerde serbestken üretim çiftlikleri hepsinde değil ama birçok eyalette yasaktır.

İl müdürlükleri şikâyetleri... Sadece bir ayda 100 şikâyetimiz olmuştu yani şu anda net 2018’de kaç şikâyet yaptınız verisini veremem ama bir ay içerisinde 100’ün üstünde şikâyetimiz gerçekleşti İstanbul İl Müdürlüğüne. Bu şikâyetler iki yönlü oluyor: Bir, işini düzgün yapmayan meslektaşımız; iki, ruhsat sahibi olmayan meslektaşımız yönünde iki farklı şikâyet konumuz söz konusu oluyor ve bunların kalkmasını biz de çok istiyoruz. Yani, dediğim gibi, bu her sektörde, her ortamda var. Yani, siz şu anda bir hayvansever STK’sinin, eminim sizin de “Ya, şu STK de yanlış işler yapıyor, keşke öyle yapmasa.” dediğiniz de mutlaka vardır, bu hepimiz için, her sektör için, her branş için ne yazık ki söz konusu olan konular ama dediğim gibi, birincisi denetleme, ikincisi iyi örnekler kötüleri siliyor. Ya, bizim sektörümüzde mesela 2013’te çıkan o son yönetmelikteki kabinleri biz 2012 yılında yapmıştık, daha yönetmelik çıkmamıştı, zorunluluk yokken yapmıştık, Almanya’da gördüğümüz uygulamayı yapmak istemiştik. Teldeki görüntü algısal olarak insanları farklı etkiliyor, cam kabinler olsun diye biz mesela yönetmelik daha yokken bunu uygulamıştık ve yönetmelik çıktıktan sonra o kadar hızlı bir şekilde yaygınlaştı ki bu... Çünkü insanlar gelip “X mağazasında çok güzel ortam var, senin mağazan niye bu kadar kötü?” dediler ve işini çok düzgün yapmak istemeyen insan bile devam edebilmek için kendini düzeltmek zorunda kaldı. Bence en sağlıklı düzeltme de böyle oluyor çünkü zorla, yaptırımla düzeltmelerde hep bir kaçak arıyor ama isteyerek, daha iyisini yapayım denilerek yapılan düzeltmeler çok daha başarılı ve gerçek oluyor. Mesela, şu anda Türkiye’de Avrupa’daki örneklerine benzer 2 bin metrekarelik süpermarketler boyutunda petmarketler var artık ve kimse zorlamıyor, daha iyiye ulaşabilmek için bunlar yapılıyor. Hep onun altını çizmek istiyoruz, biz yasakladığımız zaman başka yollar... Evet, devletimiz çok güçlüdür, devletimiz her şeyi yapar ama hırsız kilit dayanmıyor ne yazık ki, hep bir yolu bulunmaya çalışılıyor, bir yerden tutsanız öteki taraftan patlıyor. Dolayısıyla, sağlıklı bir sistem, bizim de içinde bulunduğumuz... Hatta biz hayvansever STK’lerle birlikte ortak proje yapmak da istedik, görüştüklerimiz, sevdiğimiz, iyi diyalogumuz olanlar da mevcut. Daha gerçek ve sonuca daha odaklı ama daha uzun süreli ve yanlış yapılmadan sonuca gidecek her tür yapının içerisinde olmak istiyoruz. Derdimiz sadece para kazanmak değil, bu net.

BAŞKAN – Buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben bir şey öğrenmek istiyorum, bu “pet shop”larda evcil kedi ve köpeklerin o kafeslerde bekletilme süresi var mı acaba yani maksimum ne kadar kalır bir hayvan?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Maksimum iki ay, ortalama on beş gün.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – İki ay da kalabiliyorlar mı?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Maksimum, cinsine göre, yani tek tek cimbizlarsak örnekleri en uzun örnek iki ay civarında çıkacaktır, ortalamasını alırsak da on beş gün çıkacaktır.

EVCİL HAYVANCILIK VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – Bu bir köpeğe ve büyük ırksa iki ay kalmasına da imkân yoktur, mümkün değil, o kafeste kalmaz zaten.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ortalama satış süresini mi söylüyorsunuz bana yoksa hayvan sağlığı için öngörülen bir süre var mı?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Öngörülen iki aydır. Şimdi, orada -siz yoktunuz, şey yapamadık, onu da bahsetmiştik ama- yavrular da aynı bebekler gibi hani kırk günlük olmadan bebeğimizi pek dışarıya çıkarmayız ya, yavru kedi köpeklerde de özellikle köpeklerde iki aylıktan itibaren aşı periyodu başlar, dördüncü ayında aşilar tamamlanmış olur gerekli periyot uygulanırsa aşı takviminde ve dört ay bitmeden bir yavrunun dışarıda dolaşıyor olması onu çok ciddi riske sokar. Aşilar bittikten sonra yani en son genelde kuduz aşısı uygulanıyor, kuduz aşısından sonra dışarıda dolaşmalı. Onun haricinde, ya bir ev ortamında ya bir odada ya bir kuvvözde ya da bir kabinde, zaten olması gereken, bulunması gereken yer orasıdır. Mesela bizde farklı farklı kabinlerin olmasının sebebi de aşı takvimleri farklı olan yavruları birbirlerinden ayırıyor olmamız. Biliyorsunuz, aşıda zaten virüs var bağışıklığı güçlensin diye, bağışıklığı güçlenmemiş bir yavruyla o virüsü temas ettirdiğimiz zaman sağlık riskini çok çok artırmış oluyoruz hele ki bunu sokağa çıkardığımız zaman daha da artırmış oluyoruz.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Şunu merak ediyorum: Diyelim ki satılmadı, müşterisi yok, o zaman... Yani, mümkünatı yok mu bunun yani “pet shop”ta iki aydan fazla satılmadan kalma olanağı yok mu?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Var.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – O zaman ne yapıyorsunuz?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – O konuda çok şanslıyız işte. Şimdi, bizde cins yavrular olduğu için ağırlıklı olarak hediye olarak verdiğimiz yani ücretsiz sahiplendirdiğimizde üç gün falan sürer.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Öyle bir şeyde bizde çok uzun süre durması da çok anlamlı değil yani o köpeğin gezmesi, yemek yemesi vesaire.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yani bizde artık işin ticari tarafında...

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – Hele hele satılmadı, büyüdü “pet shop”tan sokağa bırakıldı. Böyle bir şey mümkün değil, kesinlikle mümkün değil.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Sahiplendirdiğimiz zaman hiç yoksa yanına bir tane mama veriyoruz yani mama kazanmış oluyoruz.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – “Sokak hayvanlarının popülasyonu arttı.” ifadeleri gerçekle hiç alakası olmayan konulardır yani sokakta gördüğümüz köpeklerin çoğu zaten sokak köpeğidir. Cins hayvanların neye benzediğini veya nasıl olduğunu hemen hemen hepimiz biliyoruz. Yani, “pet shop”lar gerçekten sokak köpeklerinin artmasına bu derece etkili olsa şu an biz dışarıda sokaklarda sokak köpeğinden çok normal bizlerin “pet shop”larda bulundurduğu köpeklerden görürüz ama öyle bir durumu biz göremiyoruz yani.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Sıfır değil ama oranlar gerçekten çok düşük.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – Mutlaka olabiliyordur ama satılmayan, büyüdü diye sokağa bırakılan bir köpek “pet shop”tan çok mantıklı değil.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben merak ettim ne yapılıyor diye.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Bu tip söylemler de oluyor.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – Daha önce yüce Meclisimize verilen önerelerde yer alan ifadelerin içerisinde bu vardır mesela.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Şöyle: Şimdiye kadar duyduğunuz eleştirilerde sizden satın alanların satın aldıktan sonra o cins hayvanları dışarı bıraktıklarıyla ilgili genelde bir görüş var.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – O da vardı, doğru.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – O sahiplendirme, sahiplendirirken sorumluluk, sonrasında takip edilip edilememesiyle alakalı. Yani “pet shop”larla ilgili negatif diyebileceğimiz itham o anlamda oldu yoksa şimdiye kadar “pet shop”ların kendilerinin satamadıkları hayvanları dışarıya bıraktıklarıyla ilgili eleştiri bugüne kadar gelmedi.

BAŞKAN – Yok, öyle bir eleştiri yok.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – O da açıkçası çok düşük oranlarda. Şey gibi oradaki durum da, şimdi, mağazalarımızdan sahiplenen kişiler ciddi bir bedel ödeyip genelde sahipleniyor oluyorlar yani biraz şeye benzer, sitenizde, apartmanınızda, oturduğunuz yerde bir spor salonu vardır ama hiç gitmezsiniz, sonra bir spor salonuna gidip üye olursunuz, para verirsiniz, para verdim diye gitmek istersiniz; biraz ona benzer bizim durumumuzda. Bizim mağazalarımızdan sahiplenen kişiler ciddi bir bedelle sahiplendikleri için hiçbir şey yapamazlarsa eşine dostuna hediye ederler. Ben X noktada bak bunu sahiplendim çok güzel bir hayvan sana hediyem olsun diye. Sokağa bırakma mağazacılar tarafından çok fazla yoktur, internetten satın almalarda evet o oran bizimle kıyaslandığınız zaman çok yüksektir çünkü ucuzdur.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ SELÇUK GÜVEN – Özellikle da haklısınız o da büyük ırklarda ve yazlık bölgelerde, yaz hevesiyle olan şeyler vardır, buna yoktur demek imkânsızdır, vardır illa ki ama genel anlamda bakıldığında sokak köpeklerinin artmasında gerçekten “pet shop”lardan alınmış veya sonradan sahibi tarafından sokağa terkedilmiş hayvanların etkisiyle çoğalmasında veya işte bu oranın çok fazla abartılmasını doğru bulmuyoruz.

EVCİL HAYVANCILIK VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Tarihi gerçekler onu ifade ediyor. Hayırsız Ada vakası zamanında “pet shop” yok, cins kedi köpek yok bu ülkede yani bunları yaşamışız biz.

BAŞKAN – Jülide Hanım, buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Aslında bu bağlamda bir şeyler soracaktım. Şimdi önümüzdeki cuma karne günü ve aslında sizlerin de büyük bir satış yapacağınız dönem oluyor.

EVCİL HAYVANCILIK VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Hiç olmuyor artık.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Yazlık yerlerde görüyoruz.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Belli yerlerde doğru.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Yani siz olmuyor deseniz de ben Çanakkale’de yaşıyorum. Çanakkale, İzmir, Çeşme gibi o bölgelerde biliyoruz ki “pet shop”tan alınan hayvanlar karne hediyesi olarak hediye ediliyor ancak eylül ayında, giderken de onlar bizim sokaklarımıza

terk ediliyor ve tekrar İstanbul'a insanlar geri dönüyorlar ve bu bağlamda da kısırlaştırılmamış "pet shop"tan alınan köpekler de sokak hayvanların üremesine aslında fayda sağlıyor. Birçok hayvansever derneğin de dile getirdiği konu buydu.

Bu bağlamda çiple ilgili bir şey sormak istiyorum. "Takibi yok." dediniz. Aslında sizin kişisel fikrinizi merak ediyorum, bu işi yaptığınız için. Çip takıldıktan sonra sokağa bırakılan hayvan eğer takip sistemi olur ve cezalandırılırsa sizce vazgeçici bir unsur olur mu?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kesinlikle. Ya biz bunu çok ciddi anlamda istiyoruz, inanılmaz olur. Yani orada bir para cezası -tabii ki hapis cezası, sizler tabii ki daha iyi bilirsiniz o şeyleri ama- biraz ürkütücü para cezası olması çok ciddi fark ettirir. Kesinlikle haklısınız bu tür şeyler yaşanıyor, özellikle o bahsettiğiniz bölgelerde daha çok, tatil yörelerinde daha çok oluyor. Yalnız çok net ifade edeyim, yıllardır bu işin içerisinde olan birisi olarak bu konuda çok ciddi bir bilinçlenme var. Hani eskiyle kıyasladığımız zaman, bundan beş sene öncesi, altı sene öncesi, sekiz-on sene öncesiyle bugünü kıyasladığımızda karne hediyesi olarak alınan, sevgililer günü, yılbaşında alınan yavru sayısında çok çok ciddi düşüş vardır.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Sivil toplum kuruluşlarının faydalı kampanyaları...

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kesinlikle öyle. Biz de aynı şekilde söylemlerde bulunuyoruz.

Şimdi hep kötü çocuklarız ama küçük bir anımı anlatayım, bir gün bir hanımefendi geldi, dedi ki: "Ben bir köpek sahiplenmek istiyorum ama eşim istemiyor, köpekleri sevmiyor şu beagle ırkını da çok seviyorum. Ben bunu sahipleneceğim, zorla kabul ettireceğim." Dedim ki: "Hanımefendi gelmişsiniz teşekkür ederiz ama bizden o köpeği sahiplenemezsiniz çünkü biz sizin boşanmanızın müsebbibi olamayız." Beagle dediğimiz ırk çok sevimli, çok tatlı bir yavru ama çok havlayan, çok enerjik, hatta ulama problemi olan, evinde köpek istemeyen bir insan için, sahiplenilecek en son ırklardan bir tanesi, büyük bir sıkıntı ama seven için hepsi sevilir yani bütün hayvanları seversin sadece sizin şartlarınız uygun olamayabilir. Daha sonra o hanımefendiye şitsu sahiplendirdik zorla. "Yok, ben istiyorum, illa parasını vereceğim, alacağım." dedi. Vermedik, zorla şitsuya sahiplendirdik ve daha sonra eşiyle beraber geldi ve teşekkür ettiler, şimdi eşi de çok seviyor, kendisi de çok seviyor. Biz aynı zamanda bunu yapmak istiyoruz, biz burada olmak istiyoruz. Yani doğru insan ile doğru yavruyu mezcedebilmek. Dediğim gibi evet, işte hepsi canlı, ırkı, şu, bu falan denilebilir ama sizin şartlarınız o ırkın özelliklerini gerektiriyor olabilir, biz o yüzden ne yazık ki lazımsız.

ŞERAP YAŞAR (İstanbul) – Ne yazık ki lazımsız.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Şimdi tabii çiple kimliklendirme işi, haklı olarak takibi bununla mümkün, dünya, medeni dünya bunu yapıyor. Şu anda bizim yönetmeliğimizde kimliklendirme esas ama bunun çiple kimliklendirilmesiyle alakalı bir zorlama yok. Bunu "pet shop"ların kendileri, tabiri caizse, bir medeniyet göstergesi olarak, katkı olarak yapıyorlar fakat onların bile takip edebildiğiyle alakalı benim şüphelerim var, genel bir ağımsız zaten yok. Tabii, hayır, aslında onları takip etmeleri kendileri açısından bir faydalı, müşteri takibi gibi düşünün. Ama bizim ülke çapında bunun bir takibine ihtiyacımız var. Zaten büyük bir ihtimalle tavsiyelerimizden en önemlilerinden bir tanesi, tabii, o olacak. Zaten onu yapmazsanız diğer önerilerin hiçbirisini takip etme imkânımız yok. Yani sahiplendirdikten sonra nereye bıraktığı, hayvanın nerede olduğu, kimin sorumlu olduğu bilinmezse yani cezai yaptırım getirseniz ne olur?

Başka bir şey, demin konuşan beyefendiye... Şimdi, siz tabii bu “pet shop”larla alakalı ifade ettiniz, hayvan satışının tamamen yasaklanmasıyla alakalı talebiniz, evvallah. Bunu hangi sebepten dolayı, Türkiye’deki hâlihazır sıkıntılı hâlin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak bir tedbir, bir önlem, bir tavır olarak mı düşünüyorsunuz, yoksa “Tamamen, biz her türlü hayvan satışına anlayış olarak, ilkel olarak karşıyız.” mı diyorsunuz?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Şimdi, Sayın Vekilim, öncelikle karşı çıkış noktamız şu aslında, hani hepimiz aslında söylüyoruz, Komisyon üyesi sayın vekiller de söylüyor: “Mal değil, can.” diyoruz sürekli. Duyguları olan, hissedebilen canlıların bir mal olarak satılmasını biz sivil toplum olarak, hayvan hakları mücadelesi veren sivil toplum kuruluşları olarak bu noktadan karşıyız.

İkinci sorunuz neydi, kusura bakmayın gitti aklımdan hemen.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Yok, buydu sadece. Yani, Türkiye’deki halihazır sıkıntının ortadan kaldırılmasına yönelik midir bu talebiniz, ilkel midir?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – İlkel, aynı zamanda kısmen sokak hayvanı popülasyonuna katkısı olduğunu da düşünüyoruz. Şu açıdan: Sokakta göreviyoruz, evet, çünkü ırk hayvanlar daha kolay yuvalandırılabilir. Özellikle maalesef bizim camiada da özellikle ırk olan hayvanları hemen sokakta gördüğü zaman alıp ilan açıp sosyal medya aracılığıyla çok çabuk yuvalandıran arkadaşlar mevcut. O yüzden sokakta görevmemizden nedeni bu, aynı zamanda yani anlıyoruz ki Sayın Komisyonun dinlediği temsilciler meslek etiğine dikkat ettiklerini ve mevzuata uygun ticaret yaptıklarını ifade ediyorlar ancak hani kendileri de ifade ediyor zaten Komisyon da biliyor, maalesef herkes mevzuata riayet etmiyor, yaban hayvanlarının satışının dahi yapıldığını biliyoruz, sincabın, bukalemunun, CITES belgesi olmadan çeşitli hayvanların yapıldığını biliyoruz. Aynı zamanda hak kavramının dışında, ben aynı zamanda hayvan sağlıkçısıyım, veteriner hekimlik hizmeti verildiğini biliyoruz. Sizi söylemiyorum kesinlikle, bazı “pet shop”larda veteriner sağlık hizmeti verildiği yönünde çok sayıda şikâyet geliyor, aynı zamanda yetkisi olmadığı hâlde “pet shop”ların veteriner ürünleri sattığına dair de yoğun şikâyet geliyor. Başka bir şikâyet de hayvanların hasta olarak satıldığına dair şikâyetler geliyor. Bunları da Komisyonun dikkatine sunmakta ben fayda görüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sağ olun.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – O konuda, dediğim gibi kötü örnekler, her camiada kötü örnekler olabilir. Veteriner ürünleri satmak yani satan meslektaşımı ben tebrik ederim yani bu cesaretinden dolayı tebrik ederim. Çünkü cezası çok ağır yani hani direkt kapatır, yani o mağaza kapanır, hatta onun ticari hayatı sona erer, yani onu nasıl yapabiliyorlar, bilmiyorum. Veterinerlik hizmeti verebilmek, orada ne yazık ki bazı veteriner hekimlerimizden de hatası var yani bizim meslektaşımız ile diğer veteriner hekimin ortaklaşa hatası. O mağazada o veteriner hekim gidip hizmet veriyor ve para kazandırıyor oraya. Yani orada ortaklaşa her iki camiadan ortaklaşa hatalar söz konusu olabiliyor, biliyoruz. Ama eskiye göre bunlar çok ciddi anlamda azaldı yani son beş senedeki gelişme inanılmaz düzeyde bizim sektörümüzde onu siz de kabul ediyorsunuzdur diye tahmin ediyorum.

Bir de ben özellikle size bir şey sormak istiyorum, işin şu açısından hiç baktınız mı? Şimdi birçok hayvansever tanıdığımız insan ilk yavrularını, ilk can dostlarını genelde bizim mağazalarımızdan almıştır. Büyük bölüm yani yüzde 80-90, camiadaki insanların büyük bir bölümü bizden sahiplenmiştir.

Dolayısıyla biz şunu söylüyoruz: Bizim için en önemli olan konu, bu ülkedeki hayvan besleme kültürünün, hayvan sevgisinin olması gerektiği düzeye gelmesini istiyoruz, bizim en büyük arzumuz budur. Biz kedi köpek satmak istemiyoruz, biz canlıyla uğraşmak istemiyoruz yani buradan para kazanmak istemiyoruz, biz onları seviyoruz; tamam, ayrı ama bizim derdimiz oradan para kazanmak değil. Ama bizim ticari olarak bir yerlere gelebilmemiz, hem ihracat noktasında bir şeyler yapabilmemiz hem istihdamda hem de kendimiz adına ticari olarak başarılı olabilmemiz için sektörün belli bir yere gelmesi lazım ve biz özellikle düzgün evcil hayvan mağazaları hayvan sevgisine bu ülkede en çok katkı veren noktalarımız esasında. Şimdi hayvan sevgisini kazanmış kişiler olarak siz artık olayın çok detaylarına giriyorsunuz. İşte, ya şuradan rahatça nefes alabiliyor mu? Nefes alma çok detay değil de daha basit şeyler: İşte, tüyü düzgün taranmış mı noktasından bakabilirsiniz, haklısınız da ama hiç hayvan sevgisini yaşamamış, tatmamış kişiler bizim mağazalarımıza gelip ilk elektriği oradan alıyor esasında. Bunu barınakta veremeyiz, bunu sokakta vermek de çok zor. Bunu biz sağlıyoruz, çocuklar bizim mağazamıza gelip o hayvanlarla temas ediyor. Dokunmadığımız, görmediğiniz şeye tam anlamıyla sevgi duymanız çok zordur. Biz diyoruz ki hayvan sevgisini hep beraber sağlayalım, ondan sonra bu ülkede popülasyon ve bu kültür belli bir yere gelsin. Bugün İtalya’da kedi köpek satmak yasak değil ama satılmıyor, hiçbir mağazada satılmıyor. Ukrayna’da her şey serbest ama hiçbir mağazada köpek göremezsiniz, koymuyorlar çünkü satılmıyor çünkü öyle bir şeye ihtiyaç yok. Popülasyon oluşmuş, sizin evinizdeki bir yavrunuzun yavrusu olduğunda arkadaşınıza veriyorsunuz, sistem artık böyle yürüyor, artık bir mağaza yapısına, bir satış ortamına gerek kalmıyor. Hep söylüyorum, bu sektörde kendime göre ciddi yatırımlarım var. Bugün gerçek anlamda Türkiye’de 1 milyonun üzerinde kedi köpek besleniyor olsun, gerçekten besleniyor olsun ama bilinçli olarak besleniyor olsun, ben kesinlikle kedi köpek satmak istemem. Çok ciddi maliyet, çok ciddi sorumluluk ve çok ciddi uğraş isteyen bir konu bu. Yani dışarıdan böyle biz işte hayvanlardan para kazanıyoruz gibi geliyor ama çok ciddi uğraş veriyoruz o yavrular sağlıklı kalsın, düzgün, güzel kalsın, müşterilerimize düzgün hizmet sunabilelim diye çok uğraşıyoruz. Yani şu an yapmakta olduğumuz ticaretin yüzde 50 enerjisi bu yavrulara gidiyor. Bundan sonra para kazanıyor muyuz? Evet, kazanıyoruz ama malzeme satalım, o parayı kazanmayalım, biz razıyız, esasında o noktadayız ama biz bunu bıraktığımız anda bu ülkedeki hayvan sevgisi artış oranı, hayvan besleme kültürü ciddi anlamda zarar görecektir ve sonunda yine biz kaybedeceğiz, o yüzden devam etmek istiyoruz, bugün devam etmek istiyoruz. Öyle bir noktaya gelsin ki devam etmek istemeyelim, gerek kalmamasın, olması gereken bu, yasaklamak değil bizce.

BAŞKAN – Evet, gayet güzel, açıklayıcı bilgiler sundunuz.

Teşekkür ederiz.

Şimdi, en son olarak Pet Food Platformundan Kübra Atalay.

Buyurun.

2.- Petfood Endüstrisi Platformu Temsilcisi Kübra Atalay’ın, “petfood”da KDV oranı ve hayvan sahiplenmede “petfood” maliyetinin etkisi hakkında sunumu

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Merhabalar, teşekkür ederim sunumunuz için, söz verdiğiniz için de Başkanım.

Ben Petfood Endüstri Platformunu temsilen buradayım, veteriner hekim değilim, “pet shop”cu değilim, aslında sadece bir hayvanseverim ve bu platformun bir araya gelmesinde aracı olan kurumlardan biriyim. Bizim platformumuzda da yerli ve yabancı üreticiler mevcut. Aslında bizim konumuz şu anda tam olarak –ben çok konuyu dağıtmak istemediğim için raporumuza getirdim, sizlere

de takdim edeceğim- biz “Petfood”da KDV oranıyla ilgili bir çalışma yapmak üzere bir araya geldik ve “pet shop”cuların da burada olacağını, EVCİLDER’in de burada olacağını öğrendiğim için ben burada olmak istedim, onların da destek olacağını düşündüğüm için.

Hayvan haklarına özel kurulmuş bir araştırma komisyonu burası ama hayvanlarla ilgili başka bir derdimizi, marazımı sunabileceğimiz bir yer olmadığı için burada olmak istedik. Henüz bir sunumumuz yok, hazırlıksız geldim dediğim gibi, Selçuk Bey’e de soracağım soruları aslında herkes sordu ama ben sadece hayvansever biri olarak bence siz araba satmasanız da tekerlek satışınız devam eder çünkü araba bir yerden temin ediliyor diye düşünüyorum. Ben 2 tane kedi, 1 tane köpek sahiplenmiş biri olarak... 2 kedim cins ama cins olsun diye sahiplenmedim, aklımda olmayan bir dönemde birinin hastalıktan dolayı verecek olduğu için sahiplendim, öyle söyleyelim, şans eseri yani. Böyle bir merakım da yoktu.

Şu anda ben hazırladığımız rapora bakıyorum. Aslında şu anda 3,4 milyon evcil kedi; 1,1 milyon da evcil köpek popülasyonu mevcut Türkiye’de. Aslında bence... Yani FEDIAF ve Euromonitor’ün rakamlarına göre böyle. Ne kadar gerçek, ben çok bilemem tabii, onun takdirini size bırakıyorum ama şu anda bence zaten son üç dört yılda hem duyarlılık hem bilinç oldukça arttı ve belediyelerin barınakları dışında da -ben Ankara özelinde biliyorum, gidip gördüğüm için de- bunu gönüllü yapan hayvan rehabilitasyon merkezleri var ve orada da çok güzel... Eğer cins bir köpek isteniyorsa -ben kendim şahsi olarak anlamıyorum ama saygı da duyuyorum- orada sahiplenebilecek çok sağlıklı cins köpekler de var.

Aslında sizin sorunuza çözüm fikri sunmak benim haddime değil. Siz yetmiş yıldır bu işin içindeymişsiniz. Ama belki de görünüş olarak, bir vatandaş olarak hani bu hayvanların 1 metrekairelik bir alanda, camın önünde sergilenmesi -işte genelde otoparktan yukarı çıkarken görüyoruz- belki o biraz insanları duygusal olarak etkiliyor. Bunun satışının belli alternatiflerle devam etmesi ama belki sunumunun veya onu 1 metrekairenin biraz daha farklı bir yer olmasıyla değişebilir. Küçük köpeklerin bir arada olmaması gerektiğine, ayrı tutulması gerektiğini...

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Bunların hepsinin bir standardı var zaten.

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Evet, evet, yani mutlaka, biliyorum.

EVCİL HAVYANCILIK VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Yani biz uyuyoruz onlara, 2 hayvan...

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Mutlaka. Ben hani standartlar konusunda. Şu an yeni öğrendim ama hani sadece böyle biraz -off the record- fikrimi beyan etmek istedim çünkü ben çok yeni bir köpek sahiplendim.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – “Off the record” olmuyor yani.

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Evet, doğru, biliyorum ama öyle lafin gelişi söyledim.

Yani ben yeni bir köpek sahiplendim, 4 tane yavrunun arasından aldım bana yakın geleni ve 3’ü sağlıklıydı. Ölümcül hasta olanı sahiplendim ve yani çok da uğraştım. Şu an çok sağlıklı ama onların ayrı ayrı yerlerde olması gerektiğini de biliyorum. İnşallah güzel bir çözüm bulunur diyorum.

Ben raporumuzu size de sunacağım. Aslında biz Maliye Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisiyle, Strateji Bütçe Başkanlığıyla, daha çok oralarla görüşüyoruz ama hem bizim size katkımız olabilirse, sizin de bilginiz olması açısından burada bulunmak istedik, bizi bilin açısından.

Şu anda kuşlarda ve akvaryum hayvanlarında, mamalarında istisna ya da 1 olan KDV oranı kedi köpek mamasında yüzde 18 ve bu da kedi köpek maması tüketimini yani hem barınaklar için, aslında hem devlete olan maliyeti açısından hem de insanların paketli mama tüketmemesine... Yani genelde işte evlerinde ne varsa onunla besliyorlar ama bu hayvan sağlığı ve refahı için de çok olumlu sonuçlar doğurmuyor uzun vadede. Bunların bir mali etki analizini inceledik biz burada farklı senaryolarla. Bunların istihdama, üretime olacak katkıları da yer alıyor. Aynı zamanda siz de bahsettiniz, ihracata da, muhtemelen bahsettiğiniz yerli firmalar da bizim platformumuzda yer alıyorlar.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Şükrü Bey mi?

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Evet, onlar da çok fazla ihracat yapıyorlar özellikle.

Yani bu sektörün büyümesi ve hayvan sahipliğinin artması; ikisinin birbirini tetikleyici şeyler olduğunu düşünüyoruz. Benim söyleyeceklerim bu kadar şimdi kısa olarak. Siz raporunuzu incerseniz, uygun görürseniz sunum da yapmak isteriz.

BAŞKAN – İnşallah. Teşekkürler.

Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Şimdi, dediniz ya, biraz kayıt dışı ama yüz sonra bile kayıtlarda bu çıkacak yani ona göre konuşun.

Bir de madem bu gıda kısmıyla alakalı buradasınız, en azından kaba olarak... Her ne kadar raporu da vereceksiniz ama buradaki Komisyonun da bilgilenmesi açısından ne büyüklükte bir ticaret hacminden bahsediyorsunuz? Burada ne kadarlık bir ithalat, ne kadarlık bir ihracattan bahsediyorsunuz? Tabii, burada, Komisyonunda gelenlerin genellikle, biliyorsunuz, evcillerin dışındakiler bu ticaretin pek olmamasından yana hatta mümkünse bitmesinden yana çünkü hayvan üretimini durduralım açıkçası genel talep ama siz artıralım diyorsunuz. Hem hayvan sayısı artsın hem gıda ticareti artsın. Nasıl buluşturacağız bu Komisyonun tavsiyeleriyle, onu da merak ediyorum.

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Aslında bizim kaygımız hayvan sayısının artması değil, hayvan sahiplenilmesinin artması yani hayvan sayısı... Kısırlaştırma konusunda ben de hemfikirim, şahsi olarak fikrim böyle ama sokaktaki hayvanların bir sahibinin olması diyeyim, evlerin içine girmeleri gibi söyleyebiliriz. Ben zaten kedi köpek popülasyonunu buradaki rakamlarla söyledim. Tabii, bu Avrupa’da çok daha fazla ve Avrupa bizim çok yakın pazarımız. Yani ihracat olarak da çok büyük potansiyel var her zaman ve biz de çok hızlı bir şekilde büyümeye devam ediyoruz. 2013’te 5 tane kayıtlı üretici varken şu an... Tarım Bakanlığının verileri.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Yerli mi?

PETFOOD ENDÜSTRİSİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ KÜBRA ATALAY – Evet, yerli üretici varken şu an 32 tane yerli üretici var. Tabii, yani bunların büyük olanları 5-6 tane. Diğerleri daha ufak ama kayıtlı sayısı oldukça artıyor. Bu da pazarın arttığı anlamına geliyor. İhracat ve ithalat rakamlarını da yani çok ezbere söyleyemeyeceğim ama 2018’de mesela ithalat değeri 49 milyon dolar görünüyor. Aslında 2000 sonrası dönemde 7,6 kat artıyor ithalat değeri. Artışı söylesem daha reel olacak şimdi: İhracatta 63 kat arttığı raporlarımızda var. Yani aslında pazar oldukça büyüyor ve dediğim gibi, hayvansız popülasyonun artması değil, hayvanların sahiplendirilmesinin artmasıyla buna katkı sağlanacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Bu, son dönemde özellikle yaş mama konusu bilmiyorum dikkatinizi çekti mi? 3 liraya alınan yaş mama –kedi için söylüyorum- 9 liraya çıktı birden bire. İstanbul’da oturuyorum ben, küçücük bir şey. Kedim benim rahatsızlandığı için şimdi strese girmesin diye özen gösteriyorum. Bu da alıştı tabii, her gün ayağımızın dibinde illa yaş mama. Yani önce fark etmiyordum, ikisini de yiyordu, hastalanacak diye ödümüz kopuyor ama yaş mama alacağız diye de sahiden yani... Bunun böyle birden bire denetimsiz biçimde artıyor olması... Bu, kendi içinde denetleyen bir mekanizma var mı, yok mu; ben bunu merak ediyorum aslında. Birden 5 kat, 3 kat nasıl artabilir yani?

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Bizde özellikle markalı ürünler diye tabir ettiğimiz ürünler perakende satış fiyatı firmalar tarafından belirleniyor. Bizim belirlediğimiz rakamlar değil. Yani sigara gibi düşünün, o ürün bize gelirken, o konserve bize gelirken tavsiye satış fiyatı verilir ve o fiyatlardan satılır. Hani oradaki artış bizden değil, daha çok firma bazında ve dolardaki, eurodaki artışta tabii ki...

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Ben daha ekonomik açıdan söyleyeyim, ifade etmeye çalışayım. Uzun süre çok ciddi bir rekabet oluştu. Muhtemelen kullanmakta olduğunuz ürünleri de aşağı yukarı tahmin edebiliyorum. 2-3 tane büyük firma arasında büyük bir rekabet oluştu ve uzun süre bu rekabet yüzünden zam yapamadılar. Yani kârlılıklarını aşağıda tuttular, tuttular ve bu rekabete dayanmaya çalıştılar. Sonrasında malum, dövizin biraz yukarıya çıkması ve biraz maliyetlerin artması neticesinde uzun süredir de tutulmakta olan o zam bir anda yansıdı ve söylediğiniz gibi yaklaşık 2 katına çıkan rakamlar oluştu. Bu noktada bizim yapabildiğimiz sadece zam yapmaya gelen firmalara bireysel olarak yani orada dernek olarak bir yaptırım gücümüz yok yani onu yapamayız. Zaten o Ticaret Kanunu’na da aykırı, öyle bir şey yapmamız mümkün değil ama firma bazında güçlü olan firmalarımız ithalatçı firmaları çağırarak bu maliyetin çok arttığını, buna müşterimizin tepki göstereceğini, aşağı çekmeleri yönünde telkinlerde bulunuyoruz. Kimisinde başarılı oluyoruz, kimisinde olamıyoruz ama tek yapabildiğimiz bu açıklıca.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Komisyonun oluşumundan ve başından beri aslında buraya gelen herkesin ciddi anlamda hayvansever olduğunu düşünüyorum yani. “Pet shop” sahipleri de buna dâhil. Sizin de ifadelerinizden yakından da tanımış olduk böylelikle sunumunuzda. Yalnız gördüğümüz kadarıyla en çok arzu edilen şey daha çok sahiplenilsin hayvanlar. Sahiplenilmesi için de maliyetler de etkili bir şey, önemli yani. Bu maliyetlere birilerinin müdahale etmesi gerekir. Çok seviyor olabilir ama bütçesi onu kaldırmadığı için... Ki ben böyle bir şeyi yaşadım. Benim evdeki yardımcım da çok seviyor çocukları, 4 tane çocuğu var, bayılıyor ama evde onun mümkünatı yok mamasını, kumunu, bilmem nesini... Bunların belki bir bizim bu komisyonda da belki böyle bir şey çıkarsa bir denetim mekanizması, bir üst sınır konulabilirse veya önerilirse belki sahiplenmeye katkı sağlar diye düşünüyorum.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kesinlikle öyle. Oradaki en önemli konu... KDV tabii ki maliyete yansıyan bir şey ama orada vergi tarafı da var yani değerlendirilecektir mutlaka. En önemli olan konu iç piyasa geliştikçe yani özellikle mama tarafında yani en çok kullanılan şey o, mama ve kum. Mesela kedi kumu noktasında Türkiye inanılmaz bir düzeyde. Şu an belki de dünyanın her yerine ihracat yapıyoruz, biz üretiyoruz. Özellikle Ordu ve Eskişehir’de fabrikalar, çok başarılıyız. Gerçekten kaliteli. Bir Kanada’da var, bir bizde var yani gerçekten çok başarılı. Avrupa’ya neredeyse tamamını biz gönderiyoruz. O noktada çok başarılıyız ama mesela o firmada iç pazardan büyüyüp dışarıya açılıp şu anda, dediğim gibi, belki 100’e yakın ülkeye ihracat yapmakta. Çok iyi bir noktadayız. Mama konusunda da iç piyasadan desteklenebildiği sürece firmalar yani mesela şu anda başı çeken o 5 fabrika dediğim fabrikalar hepsi arkadaşlarımız,

kuruluşundan itibaren biliyoruz hikâyelerini, hani çok iptidai şartlarda başlayıp iç pazarda büyüyüp şu anda 27 ülkeye sadece lider firma ihracat yapıyor. Burada ürettiğimiz zaman maliyetleri aşağı çekebiliyoruz. Yani sizin bahsettiğiniz, özellikle ithal ürünlerde maliyetler çok yüksek ve orada biraz kârlılık da anladığım kadarıyla Türkiye’de analiz masrafları ve diğer konular yüzünden orada biraz yukarıda kalıyor ama iç piyasada ve... Mesela en son yine bizim ortak bir projemiz var. Türkiye’de bir mama üretiyoruz, yurt dışından ithal gelen ürünlerden daha kaliteli düzeyde mama üretebiliyoruz. Bunu bugüne kadar yapamazdık. Neden yapamazdık? İç piyasada yeterli talep yoktu. Yani o yapacağımız yatırımı karşılayacak talep iç piyasada yoktu. Dolayısıyla onu yapamıyorduk. Ucuz mama yapıp veya ekonomik, düşük standartlarda mama yapıp çok satıp o yatırımı kurtarmaya çalışırken bugün öyle noktalara gelmeye başladık ki yani daha tam gelmedik belki ama gelmek üzereyiz, gerçekten üst standartlarda, düşük tahıllı dediğimiz, gerçekten kaliteli ürünleri üretmeye başladık. Şu anda 2 marka yani 2 farklı marka olarak mesela bunlar artık giriyor sektörümüze ve bu ihracatın kapısını da çok açıyor çünkü hep ucuz mama ihraç eden bir ülkeyken şimdi artık daha üst segment mamaları ihraç etmeye başladık. Bire bir kendi şeyim, İran’daki bayi bekliyor şu anda mesela. Hadi bitsin, hemen alayım diye bekliyor. Kapıda bekliyor. Ama bunlar iç pazar olmadan olması imkânsız olan şeyler.

BAŞKAN – İthalat toplamımız nedir bu sektördeki yani sadece mama olarak değil, aksesuarlar, kedi köpek vesaire gibi? Var mı böyle bir rakamınız?

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şu anda, oran olarak söyleyeyim, yüzde 50 gibi gitmeye başladık yani yüzde 50 ithal ürün, yüzde 50 yerli ürün noktasındayız sektör olarak. Bu, özellikle kedi köpek tarafı... Eskiden akvaryum tarafında biz kendimiz de imal ediyorduk, kuş tarafından kendimiz bir şeyler yapıyorduk ama o ticaret düştükçe yani gitgide yok oldu. İşte kuş gribi zamanında çok ciddi bir sekteye uğradı kuş tarafı. Akvaryum zaten malum tabletler, telefonlar, bilgisayar arttıkça akvaryum zayıfladı, bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de zayıfladı. Kedi köpek tarafı geliştikçe oran yüzde 70’e 30’a çıktı yani yüzde 70 ithal ürün kullanılırken yüzde 30 yerli ürün noktasına geldik bir dönem. Fakat sektör büyüdükçe yerli imalatlar artmaya başladı çünkü artık rantabl hâle geldi yani bu yatırım yapılabilir noktasına...

BAŞKAN – Kalitemiz de arttı mı? Yerli üretimdeki kalite nasıl? Mesela protein oranları... Yüzde 38’lik protein oranı olan yabancı mamalar var Bizim yerli mamalarda bu yüzde 29-yüzde 30’larda gibi en fazla olanlar.

EVCİL HAVYANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Yani protein oranı değişir. Daha da önemlisi şu var: Hayvan kaynaklı protein, hayvansal gıda. Yani şimdi tabii ki biliyorsunuz ama basitçe bir anlatabilmek adına, tahıldan alınan protein çok kolay alınıyor, çok ucuz alınıyor. Proteini yüksek gösterebilirsiniz ama gerçek, kaliteli protein hayvansal gıdadan gelen protein bizde yoktu. Mesela, şu anda bahsettiğim ürünler yüzde 32 proteinin yüzde 94’ü hayvansal gıdadan geliyor ve bunu biz Türkiye’de üretiyoruz artık yani iki ay sonra raflarımızda inşallah. Bu noktaya geldi. Eskiden bunu yapamazdık. Mesela şu an hâlâ bizim konserveyi, yaş mamayı üreten tek bir fabrikamız var. Çok üst düzeye gelemedi henüz. Yaş mama fabrikasının yatırımı ciddi bir yatırım, zor bir yatırım. Kuru mamada çok iyi noktalara geldik ama yaş mamayı hâlâ yapamadık. Yine, bahsettiğimiz firmalardan bir tanesi şu anda Sırbistan’daki yaş mama fabrikasını satın alıp oradan bütün Avrupa’ya yaş mama... Yani Türkiye’de üretmekte olduğu markaların yanına ekleyebileceği kendi fabrikasıyla yatırım yapmayı planlıyor, bunu konuşuyoruz kendi aramızda. Türkiye’de de çok yakında yaş mama fabrikası açacak. Bir tane dediğim gibi var, çok iyi noktaya gelemedi ama sektör büyüdükçe o da yapılacak, mesela eksiklerimizden bir tanesi ama şunu da çok açıkça söyleyelim: Sektörümüzde

şöyle bir hava var şu anda: Son on senedir bir yasa konusu var ve Demokles'in kılıcı gibi şu anda sallanıyor başımızın üstünde. Yatırım noktasında insanların biraz uzak durmasının sebebi de açıkçası bu yasa durumu. Bu bizim için de geçerli.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Niye öyle düşünüyorsunuz?

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Şimdi, dediğim gibi, biz içerideyiz, biz neyin ne olduğunu biliyoruz, nasıl hayvan sahiplenildiğini, nereden para kazanıldığını, nasıl iş yapıldığını, bunların hepsini biz bire bir biliyoruz. Dışarıdan “Kedi köpek satmasanız da olur, çok da önemli değil.” gibi gelebilir. Tabii ki bilmediği konuda insana öyle gelebilir ama biz içindeyiz. İçinde olduğumuz için aksi bir durum, aksi bir yasal mevzuat bizim sektörümüzde zaman içerisinde çok ciddi bir gerilemeye sebep olacak iç pazarda. Dolayısıyla da yatırım, hani bugün bir mama fabrikası açmaya kalksak ve iç pazarda belli bir tonajı elde edemezsek -ki 80 bin ton yakalaması lazım bir bandın, bunu yapamazsa zarar yazacak- iç pazar azalırsa o 80 bin tonu ihracatla şu anda elde edebilmek çok zor. Ancak işte, 50'sini içeriye satacağız, 30'unu dışarıya satacağız ki olabilir hâle gelsin.

BAŞKAN – Evet, herhâlde tamamladık. Var mı başka sorusu olan?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, ben müsaadenizle bir şey sorabilir miyim?

Şimdi, çok kısa bir değerlendirme yapacağım. Yavru satışının ben ticari kaygıyla yapıldığını düşünüyorum çünkü insanlarda bir albeni yaratıyor, yavru hayvanlar daha sevimli geliyor. Bir de temsilciler “pet shop”larda bu cemakânların izolasyon tedbiri gibi, karantina uygulaması gibi yapıldığını söyledi. Ben öyle olduğunu düşünmüyorum yani sizi kastederek söylemiyorum ama genel itibarıyla, Türkiye genelindeki “pet shop”lar açısından çok öyle hijyene dikkat edildiğini düşünmüyorum.

Bir de şeyden bahsetmek istiyorum hani Komisyona bilgi vermek açısından. 2019 itibarıyla terk etmenin cezası 553 lira idari para cezası. Bu çok düşük. 400'dü, 553 oldu 2019'da.

“Pet shop”ların hayvan sevgisi aşıladığına ilişkin bir değerlendirme yapıldı, ben buna da katılmıyorum. 9 yaşından beri ben Türkiye’de hayvan hakları mücadelesi veriyorum, yıllar olmuş. Aynı zamanda, temsil ettiğim dernek de 1988 yılında kurulmuş bir dernek, İstanbul’un en eski derneklerinden. Biz böyle bir algı olduğuna dair görüşe katılmıyoruz çünkü orada çocuk hayvanı camekânda gördüğü zaman hayvanı bir mal olarak görüyor ister istemez ve bu şekilde yetişkinliğe erişiyor.

Aynı zamanda, şunu da bir soru hâlinde sormak istiyorum: Sektör temsilcileri olduğu için burada bir araya gelebiliyoruz ister istemez, başka bir yerde bir araya gelmiyoruz. Kaçakçılığın engellenmesi konusunda çözüm önerileri nelerdir? Çünkü biz sınırlardaki bu işleri kim yapar ya da yaptırımı nedir gibi şeylere çok hâkim değiliz. Çözüm önerileri var mı Türkiye’ye kaçak hayvan girişinin engellenmesi konusunda? Bir de açık ihale usulüyle bu hayvanların satışı yapılıyor gümrükler tarafından, bunun da engellenmesi yerinde olacaktır diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ederiz.

Var mı cevabınız? Varsa buyurun.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Vereyim. 553 lira idari para cezası Kabahatler Kanunu’ndan gidiyor. Bunun değiştirilmesini biz kesinlikle destekliyoruz yani bu önemli bir konu ve biz bu konuda çok açıkça kandırıyoruz, biz sahiplenen kişileri kandırıyoruz.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Korkutuyoruz.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Korkutuyoruz yani “Çok daha ağır şartlar var, çok üzülsünüz, sakın sokağa terk etmeyin.” diyerek gerçeği çarpıtıyoruz açıkçası. O yüzden bunun değişmesini kesinlikle destekliyoruz. Çok yüksek rakamlar – yani bilmiyorum, hani mantık çerçevesi içerisinde- caydırıcı rakamlar olmalı diye düşünüyoruz.

Kabinlerin hijyeni noktasında söylenen şeyler... Tekrar söylüyorum, siz her şeyi düşünmekte özgürsünüz. Beni çok vicdansız bir insan olarak değerlendirebilirsiniz kendi algınızda, serbestsiniz bunda ama şunu düşünmek lazım: Çok kötü bir insan olabilirim ama akılsız bir tüccar olmaz yani basiretsiz tüccar olmaz. Eğer ki o kabinin hijyenini sağlamazsam, o hayvanın sağlığını ayakta tutmazsam, ona değer vermezsem ben ticari olarak kaybederim. Ben kendimi öyle görmüyorum zaten ama öyle olduğu iddia edilen bir evcil hayvan mağazası sahibinin de ayakta kalabilme ihtimali olmadığını düşünüyorum zaten. Yani öyleyse de zaten çok uzun süre orada kalamayacaktır, o batıp gidecektir yani çünkü bu, dediğim gibi, sadece vicdanla alakalı değil, akılla da alakalı bir şey, akılsız insanın yapabileceği bir şey olur ancak kabinlerin hijyenini sağlamaması.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ MUSTAFA CAN – Hijyenle ilgili bir şey daha söyleyeceğim ben. Bizim veteriner hekimlerimiz var, haftada iki gün en az bizim mağazamıza gelmek zorundalar ve en az ikişer saat bizim mağazamızda vakit geçirmek zorundalar. Burada aşı, vesaire, dezenfeksiyon işlemlerini takiple onlar da sorumlular. Ve tuttuğumuz bir kayıt defteri var. Haftalık olarak geldiğinde bunu her hafta kaşe yapıp imzalıyor. Yani bir doktorun, bir hekimin yapmadığı bir işlemin dezenfeksiyonla ilgili kısmı da var onun. İmza atması çok mümkün değil diye düşünüyorum. Bizim de bunu yapmamız...

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kolektif bir usulsüzlük olması lazım, hem mağazanın hem veterinerin kolektif usulsüzlük yapıyor olması lazım ki olabilir ama çok nadir olmalı diye tahmin ediyorum.

“Mal olarak görüyor küçük çocuklar, sevgi aşılamıyor.” dediğiniz... Ya, sadece şunu söyleyeyim, burada isim zikretmek istemiyorum ama bugün “Hayvanseverim.” diyen ünlülerimizin yani “Kim?” dersiniz benim müşterimdir, neredeyse yüzde 99’u ve bugün gerçekten samimi hayvanseverlerdir ama başlangıç noktasında... Bunu söylemek istiyorum, işin bir başlangıcı var, işi başlatan sadece değil ama en önemli noktalardan birisi biziz, biz işin başlangıç noktalarından bir tanesiyiz, demek istediğim şey bu. Zaman içerisinde varmak istediğimiz nokta belki aynı ama biz diyoruz ki: “Bu noktaya varmak için sizin istediğiniz doğru adımlar değil, bizim önerdiğimiz daha doğru adımlar sonucunda oraya varalım ama zaman içerisinde varalım.” İlkesel olarak hiçbir zaman bir araya gelemeyeceğiz çünkü ilkesel konulara girdiğimiz zaman “kurban” diyeceğiz, zaten orada biz tamamen kopacağız.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Tartışma için ben zaten söylemedim, tutanaklara girsin.

Kaçakçılık konusuyla ilgili düşüncelerinizi merak ediyorum.

EVCİL HAYVANCILIK İŞ ADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI SELİM KINSUN – Kaçakçılık konusu bence ciddi anlamda azaldı. Bu kaçakçılık konusu daha çok internet üzerinden yürüyor, yani internetteki satışlardan. Hatta şunları görüyorum bazen: Hayvan buraya gelmemiş bile, yani X bir ülkede bağlantısı var bir kişinin. İlan açıyor, siz talepte bulunduğunuz zaman o hayvanı oradan getiriyor kaçak olarak. Kaçakçılık konusunda evcil hayvan mağazalarının etkisi, sıfır diyemem, belki yapan vardır ama çok çok düşüktür çünkü dediğim gibi, biz çok denetleniyoruz, çok farklı yerlerden

denetleniyoruz. Sağ olsun, şikâyetlerimiz hiç bitmez, her gün hakkımızda... Ya, benim iki ay önce kapanmış mağazamı bugün şikâyet eden insanlar var, böyle artık, otomatik şikâyet ediliyor çünkü. İl müdürlüğü şey diyor: “Ya, Selim, sen orayı kapatalı iki ay olmamış mıydı, bugün şikâyet ettiler, hayvanlara kötü muamele yapıyormuşsunuz.” diye şeyler yaşıyoruz. Dolayısıyla bu ortamda bizim kaçak bir hayvanı alıp mağazamızda tutmamız çok akıllıca bir hareket olmaz, mantık dışı bir harekettir. Dolayısıyla kaçakçılık konusu internetteki gayriresmî satışın engellenmesiyle o konu otomatik olarak engellenecektir.

BAŞKAN – Evet, gerekli bilgileri vermiş oldunuz.

Katıldığımız için tekrardan teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 12.55

